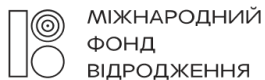

РІВЕНЬ СТІЙКОСТІ ТА УЧАСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПРОЦЕСАХ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ
ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

РІВЕНЬ СТІЙКОСТІ ТА УЧАСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПРОЦЕСАХ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ
ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Київ, 2025

УДК 323.21:352.07](477)"366"(047.1)

Авторський колектив:

В. Купрій, кандидат наук з державного управління (заг. ред.),

О. Резнік, доктор соціологічних наук,

М. Паращевін, доктор соціологічних наук,

М. Гоманюк, кандидат соціологічних наук.

P57

Рівень стійкості та участі організацій громадянського суспільства у процесах відновлення та відбудови територіальних громад: аналітичний звіт про результати дослідження / О. Резнік, М. Паращевін, М. Гоманюк; за заг. ред. В. Купрія. – К.: ФОП Буря Олена Дмитрівна, 2025. – 52 с.

У виданні представлений аналітичний звіт за результатами дослідження рівня стійкості та участі організацій громадянського суспільства у процесах відновлення та відбудови територіальних громад, проведеного у 2025 році Фондом Східна Європа та Міжнародним фондом «Відродження» у межах проекту «Імпульс: розширення можливостей громадянського суспільства для стійкості та відновлення України», який реалізується за підтримки Норвезького агентства з питань розвитку та співробітництва (Norad) та Шведського агентства з питань міжнародної співпраці та розвитку (Sida).

Ключові слова: громадянське суспільство, організації громадянського суспільства, відновлення, відбудова, стійкість, територіальні громади.

ISBN 978-617-8197-42-1

© Фонд Східна Європа, 2025

© Міжнародний фонд «Відродження», 2025

ЗМІСТ

Список скорочень	4
Резюме звіту	5
Вступ	8
Методологія дослідження	9
Концептуалізація понять «рівень стійкості» та «рівень участі» ОГС у процесах відновлення та відбудови територіальних громад	11
Профіль ОГС-респондентів	13
Рівень стійкості ОГС у процесах відновлення та відбудови територіальних громад	19
Рівень участі ОГС у процесах відновлення та відбудови територіальних громад	27
Висновки	42
Додаток. Одномірний розподіл відповідей респондентів	44

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ВПО	внутрішньо переміщені особи
МТД	міжнародна технічна допомога
ОГС	організації громадянського суспільства
ТГ	територіальні громади

РЕЗЮМЕ ЗВІТУ

Актуальність дослідження. Цілеспрямовані дії, взаємодія та участь організацій громадянського суспільства є невід’ємною частиною національної системи стійкості. Активна включеність громадського сектору в процеси відновлення та відбудови додає значних сил для забезпечення дієвості та спроможності сталого функціонування територіальних громад в умовах воєнного часу. Все це актуалізує необхідність виявлення та розуміння чинників, які підсилюють або послаблюють стійкість власне самих організацій громадянського суспільства.

У межах проєкту «Імпульс: розширення можливостей громадянського суспільства для стійкості та відновлення України», який реалізується Фондом Східна Європа (ФСЕ) та Міжнародним фондом «Відродження» за підтримки Норвезького агентства з питань розвитку та співробітництва (Norad) та Шведського агентства з питань міжнародної співпраці та розвитку (Sida), провели дослідження рівня стійкості та участі організацій громадянського суспільства у процесах відновлення та відбудови територіальних громад.

Методологія. Методологія дослідження передбачала проведення онлайн-опитування керівного складу 201 громадських та благодійних організацій (вони були згруповані у три макрорегіони: прифронтові території, умовно безпечний центр (опора, умовно безпечний тил)), а також шести фокус-групових дискусій.

Об’єкт дослідження – громадські та благодійні організації, зареєстровані не пізніше червня 2024 року, які здійснюють діяльність (мають досвід впровадження проєктів) на рівні територіальних громад на підконтрольних Уряду України територіях.

Для виміру стійкості та участі розробили відповідні шкали для фіксування певного рівня за різними складовими забезпечення діяльності організації (у випадку із виміром стійкості) та напрямками процесів відновлення та відбудови територіальних громад (у випадку із виміром участі).

Результати дослідження. Стійкість ОГС у межах дослідження розглядається як здатність організації зберігати дієвість і досягати цілей, використовуючи власні та суспільні ресурси. На основі визначення ступеня достатності у організацій людських, матеріально-технічних, фінансових, експертних, комунікативних ресурсів визначені рівні стійкості за кожним із параметрів. Зокрема, є відчутний брак **фінансових, матеріально-технічних ресурсів**, що свідчить і про **помірно низький рівень** стійкості ОГС за цими складовими. Натомість за іншими складовими простежується помірно високий рівень. Актуальне для організацій і питання диверсифікації джерел фінансування діяльності. Переважає надання грантів програмами міжнародно-технічної та гуманітарної допомоги, закордонними донорськими установами та організаціями. Хоча доволі значною є і частка фінансування завдяки внескам (донатам) фізичних та юридичних осіб. Водночас за достатністю **людських, експертних та комунікативних ресурсів** рівень стійкості ОГС визначений як **помірно високий**. Хоча організації гостро відчувають нестачу саме мотивованих професіоналів для впровадження складних програм та проєктів.

Рівень участі ОГС у межах цього дослідження розглядається як ступінь залученості організацій до різних аспектів (складових) відновлення та відбудови територіальних громад: від оцінки потреб та збитків – до реалізації конкретних проєктів. Вимірювання рівня участі ОГС здійснювали залежно від того, наскільки та чи інша складова процесів відновлення та відбудови представлена серед програмних напрямів діяльності ОГС. Визначено, що з восьми аспектів процесів відновлення та відбудови за п’ятьма простежується помірно низький рівень участі, за одним – дуже низький рівень участі, за двома – помірно високий рівень. Слід зауважити, що більше половини опитаних ОГС зазначили, що

таких аспектів, як оцінка збитків і потреб, відновлення інфраструктури, відновлення економічної активності, навколишнього середовища немає серед напрямів їхньої діяльності. Тобто ОГС недостатньо представлені у цих сферах. Натомість найактивніше ОГС долучені до процесів відновлення соціальних зв'язків та доступності послуг для населення, зміцнення соціальної згуртованості. **Дуже низький рівень** участі ОГС – у сфері **відновлення інфраструктури** територіальних громад. **Помірно низький рівень** зафіксований у сфері **оцінювання** шкоди та збитків внаслідок бойових дій, організації та підтримки **безпеки**, відновлення **економічної активності та навколишнього середовища**, поновлення **функціонування інституцій**. Натомість участь ОГС у процесах відновлення, зміцнення **соціальних зв'язків, соціальної згуртованості**, поновлення або забезпечення **доступності послуг** для жителів територіальних громад – на **помірно високому рівні**. Слід згадати: рівень визначається тим, що організації переважно або впроваджують власні проєкти у цих сферах, або є активним учасниками процесу вироблення рішень на різних рівнях врядування щодо цих питань.

За всіма складовими ОГС із прифронтових територій є лідерами за рівнем участі порівняно з ОГС із інших макрорегіонів. А в межах оцінки рівня стійкості прифронтові регіони за величезного дефіциту людських ресурсів посіли перші місця за двома важливими показниками: достатність фінансових та матеріально-технічних ресурсів фінансування.

Висновки та рекомендації. ОГС відіграють важливу роль у процесах відновлення та відбудови ТГ, демонструючи певну помірність високого рівня власної стійкості та позитивну динаміку залученості у різні процеси й розширення напрямів діяльності. Цей фактор необхідно враховувати при плануванні відповідних заходів, планів, програм відновлення, відбудови, розвитку ТГ.

Ключовими чинниками, що **підсилюють стійкість ОГС**, є наявність у них відповідних знань та експертизи у сферах, де вони активно діють як учасники процесів відновлення і розбудови. А також – належний рівень комунікації з жителями територіальних громад і органами місцевого самоврядування. Проте брак ресурсів – зокрема фінансових і матеріально-технічних – певною мірою **послаблює стійкість ОГС**. Неоднозначною є ситуація з персоналом, волонтерами ОГС. З одного боку, декларується достатність людських ресурсів, з іншого – актуалізується брак саме фахівців належного рівня та професійно-емоційне вигорання працівників через високе навантаження й складні умови діяльності.

ОГС є важливими учасниками процесів відновлення та розбудови ТГ, зокрема у сферах, які не стосуються матеріальної інфраструктури. Передусім ОГС активно працюють у таких напрямках, як:

- соціальна інтеграція ВПО та реінтеграція ветеранів у суспільне життя ТГ;
- налагодження діалогових механізмів у ТГ;
- соціальне згуртування та залучення жителів до управління місцевими справами;
- психосоціальна підтримка населення.

Серед ключових напрямів діяльності ОГС також:

- інтеграція ВПО та реінтеграція ветеранів у суспільне життя ТГ;
- заходи із соціального згуртування;
- відновлення комунікації та довіри між громадянами і владою;
- налагодження діалогових механізмів взаємодії влади та громадян;
- залучення жителів до процесів ухвалення рішень на місцевому рівні;
- психосоціальна підтримка населення.

Паралельно ОГС активно докладають зусиль до створення безпечних публічних просторів, навчання населення навичок домедичної допомоги та самопомоги, а також сприяють відновленню доступу до різноманітних послуг – культурних, освітніх, адміністративних, медичних тощо.

За регіональним виміром діяльності вирізняється ситуація з ОГС, що діють у прифронтових ТГ. Ці ОГС демонструють порівняно з іншими доволі високий рівень залученості до відповідних процесів відновлення та мають кращу ресурсну забезпеченість. Хоча і потерпають від надзвичайно високого дефіциту професійного персоналу, здатного працювати в надскладних умовах.

Ураховуючи результати виміру рівня стійкості та участі ОГС у процесах відбудови та відновлення ТГ, рекомендовано:

- при розробленні місцевих планів, програм, стратегій відновлення, відбудови, розвитку ТГ інтегрувати потенціал ОГС до відповідних заходів, процесів, проєктів, надто в соціально-гуманітарній сфері та сферах, де ОГС демонструють високу дієвість;
- при плануванні програм міжнародної технічної та гуманітарної допомоги, грантових програм враховувати потребу ОГС у професійному розвитку та психоемоційній підтримці персоналу; а також передбачати необхідність особливої підтримки та залучення ОГС, що створені та діють власне на рівні ТГ: це додатково сприятиме розвитку їхньої спроможності та залученості. Також, враховуючи динаміку безпекової ситуації, пріоритет слід надавати ОГС, що діють у прифронтових ТГ;
- ОГС у забезпеченні своєї інституційної спроможності максимальну увагу приділяти професійному розвитку працівників, волонтерів та менеджерів, практикувати системні заходи із залучення молоді та розвитку її сучасних умінь для роботи в ОГС;
- підтримка розвитку інституційної спроможності ОГС має передусім фокусуватися на питаннях залучення, утримання та розвитку персоналу, волонтерів, диверсифікації джерел фінансування та ресурсного забезпечення;
- розвивати широкі горизонтальні партнерства та мережі ОГС, що здатні посилювати голос громадянського суспільства у процесах відбудови та відновлення ТГ; сприяти формуванню довіри на різних рівнях, забезпечувати синергію зусиль за гострого дефіциту ресурсів;
- трансформувати модель «громадська організація як інструмент залучення ресурсів, грантів у ТГ» у більш продуктивну модель «громадська організація як повноправний партнер і співучасник процесів відновлення, відбудови ТГ та публічних інвестиційних проєктів».

ВСТУП

Сильне та активне громадянське суспільство є як причиною, так і передумовою стійкості України в умовах воєнної агресії російської федерації. Від перших днів повномасштабного вторгнення спостерігалася неймовірна включеність і залученість організацій громадянського суспільства у швидке реагування на величезну кількість викликів та у вирішення неймовірної складності проблем. Вони перебували і продовжують бути фактично на першій лінії реагування в територіальних громадах: від гуманітарної допомоги – до організації прихистків, надання соціально-психологічної підтримки різним групам населення. Водночас ОГС стали стратегічними партнерами органів державної влади та місцевого самоврядування у багатьох сферах, які стосуються питань відновлення та підтримки повноцінного функціонування територіальних громад. Внесок громадських та благодійних організацій, волонтерського руху у формування суспільної солідарності та стійкості є надзвичайно вагомим. І підтверджений він тим доволі високим рівнем довіри населення до них, який фіксується різними дослідженнями громадської думки.

Цілком очікувано, що набуває ваги роль ОГС і у процесах відновлення та відбудови територіальних громад. Водночас важливо розуміти, що відновлення – це не лише питання інфраструктури, а насамперед це – про зміцнення довіри, спроможності діяти спільно заради подальшого розвитку територіальної громади в нових умовах. ОГС є ключовими агентами цього процесу.

Саме ці фактори й актуалізують необхідність дослідження ОГС як учасників процесів відновлення та відбудови територіальних громад, щоб розуміти чинники, які підсилюють або послаблюють стійкість та участь ОГС у реалізації заходів відновлення, відбудови територіальних громад.

Дослідження «Рівень стійкості та участі організацій громадянського суспільства у процесах відновлення та відбудови територіальних громад» проведене в межах трирічного проєкту «Імпульс: розширення можливостей громадянського суспільства для стійкості та відновлення України» (далі – Проєкт), який реалізується Фондом Східна Європа (ФСЕ) та Міжнародним фондом «Відродження» за підтримки Норвезького агентства з питань розвитку та співробітництва (Norad) та Шведського агентства з питань міжнародної співпраці та розвитку (Sida).

Мета Проєкту – підвищити здатність українських ОГС встановлювати та досягати цілей розвитку, які сприятимуть ранньому відновленню, реформам демократичного врядування в Україні. Проєкт посилить спроможність громадянського суспільства та покращить його позиції для захисту України як стійкої та інклюзивної європейської демократії.

У межах Проєкту передбачається діяльність, спрямована на посилення організаційної спроможності ОГС. Для оновлення знання про сектор ОГС, стан та динаміку розвитку ОГС, їхні потреби, отримання доказової бази для планування подальшої комплексної підтримки ОГС триває відповідне дослідження.

Сподіваємося, що результати дослідження сприятимуть кращому розумінню потреб та проблем, з якими стикаються ОГС, та слугуватимуть орієнтиром для вироблення та впровадження відповідних політик, програм, проєктів.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологія дослідження «Рівень стійкості та участі організацій громадянського суспільства у процесах відновлення та відбудови територіальних громад» розроблена експертами Фонду «Демократичні ініціативи» ім. І. Кучеріва на замовлення Фонду Східна Європа та Міжнародного фонду «Відродження». Визначені параметри та складові як стійкості, так і участі ОГС у процесах відновлення та відбудови територіальних громад були обговорені з представниками ОГС та спільноти дослідників сектору ОГС. За результатами консультацій виміри участі та стійкості були уточнені. Також були взяті до уваги наявні дослідження різних аспектів функціонування ОГС в умовах воєнного стану.

Об'єкт дослідження – громадські та благодійні організації, які зареєстровані не пізніше червня 2024 року та здійснюють діяльність (мають досвід впровадження проєктів) на рівні територіальних громад, що розташовані на підконтрольних Уряду України територіях.

Предмет дослідження – стійкість ОГС та їхня участь у процесах відбудови і відновлення територіальних громад.

Мета дослідження: виявлення чинників, які підсилюють або послаблюють стійкість та участь ОГС у реалізації заходів відновлення, відбудови територіальних громад з метою розроблення та деталізації політик, програм та проєктів, спрямованих на посилення організаційної спроможності ОГС, зокрема за сприяння програм міжнародної технічної та гуманітарної допомоги.

Опитування представників ОГС

Опитування представників ОГС було здійснене компанією Info Sapiens у період від 28 липня по 26 серпня 2025 р. у два етапи.

Кількісний компонент дослідження складався з онлайн-опитування + CATI (опитування телефоном) із розсиланням листів електронною поштою та дзвінками на контактні адреси та номери телефонів ОГС відповідно до інформації з баз, наданих замовником, власних баз InfoSapiens та бази платформи Youcontrol.

Загальна кількість опитаних: 201 ОГС. **Тривалість інтерв'ю:** до 15 хвилин.

Для відбору учасників брали до уваги три макрорегіони України, які групувалися за функціональним типом територій¹:

- ➔ Макрорегіон – «прифронтові території»: Харківська, Сумська, Запорізька, Донецька, Херсонська, Миколаївська, Одеська, Чернігівська області.
- ➔ Макрорегіон – «умовно безпечний центр (опора)»: Полтавська, Київська, Дніпропетровська², Кіровоградська, Черкаська, Житомирська області, місто Київ.
- ➔ Макрорегіон – «умовно безпечний тил»: Рівненська, Волинська, Тернопільська, Хмельницька, Івано-Франківська, Чернівецька, Львівська, Закарпатська, Вінницька області.

¹ Необхідно взяти до уваги, що групування областей за макрорегіонами відбувалося відповідно до ситуації, яка склалася на лінії бойових дій станом на травень 2025 року.

² Станом на початок дослідження безпекова ситуація дозволяла віднести Дніпропетровську область до макрорегіону «Опора». На дату виходу звіту безпекова ситуація зазнала суттєвих змін, і область, на жаль, вже може класифікуватися як «прифронтова територія».

За умовами технічного завдання респондент мав бути чинним керівником, або членом керівного органу організації, або належати до менеджерів вищого рівня управління чи бути фахівцем / спеціалістом ОГС, яка зареєстрована не пізніше липня 2024 року і має досвід впровадження проєктів на рівні ТГ. Для виконання умов відбору при програмуванні анкети були застосовані скринінгові запитання з фільтрами, які дозволили забезпечити відбір та участь вказаних респондентів (у разі якщо респондент не відповідав зазначеним умовам, опитування припинялось).

Щонайменше 10% інтерв'ю було прослухано для перевірки правильності ведення інтерв'ю методом САТІ, помилок не було виявлено, і жодне інтерв'ю не було відхилене. Для контролю якості при онлайн-опитуванні були застосовані методи контролю тривалості (виявлення аномальної тривалості), вибіркова перевірка якості заповнення анкет, перевірка змістовності відповіді на відкрите запитання, випадків невідповідності стандартам якості не було виявлено, жодне інтерв'ю не було відхилене.

Фокус-групові обговорення

На додаток до кількісного компоненту також були застосовані методи якісних досліджень, а саме: обговорення у форматі фокус-груп. Усі обговорення відбувалися в період з 18 по 20 серпня 2025 року.

Кількість учасників: 6 груп, по 6-10 учасників у кожній групі. **Тривалість обговорення:** близько 120 хвилин.

Учасниками фокус-груп були представники ОГС, які зареєстровані у територіальних громадах не пізніше липня 2024 року і які мали досвід впровадження проєктів на рівні ТГ. Серед учасників обговорень були керівники, менеджери вищого управлінського рівня чи члени керівних органів організації ОГС (не більше одного представника від однієї організації).

Для кожного макрорегіону були організовані дві фокус-групи, у кожній фокус-групі збиралися представники ОГС із різних областей відповідної території.

Для забезпечення присутності учасників із різних областей, а також з міркувань безпеки учасників фокус-групи були проведені в онлайн-форматі. Під час проведення фокус-груп тривав відеозапис, що було узгоджено з учасниками груп.

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТЬ «РІВЕНЬ СТІЙКОСТІ» ТА «РІВЕНЬ УЧАСТІ» ОГС У ПРОЦЕСАХ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

У цьому дослідженні поняття **«стійкість»** і **«участь»** розглядають як взаємопов'язані характеристики діяльності ОГС в умовах війни. **Стійкість** означає здатність ОГС зберігати ефективність і досягати цілей, використовуючи власні та суспільні ресурси.

Вимірювання стійкості здійснюється за системою показників, що охоплюють людські, фінансові, матеріально-технічні, експертні та комунікативні ресурси (табл. 1).

ТАБЛ. 1. ПЕРЕЛІК НЕОБХІДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯМ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА РЕСУРСІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ ТА ЗАХОДІВ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

	РЕСУРСИ	НЕОБХІДНІ ЕЛЕМЕНТИ
1	Людські	наявність кваліфікованих співробітників, волонтерів, експертів та інших осіб, які працюють або співпрацюють з ОГС
2	Фінансові	кошти, отримані з різних джерел, зокрема фінансування з державного та місцевих бюджетів, гранти приватних донорів, членські внески, програми МТД тощо
3	Матеріально-технічні	приміщення, інфраструктура, транспорт, обладнання, програмне забезпечення тощо
4	Експертні	наявність в організації достатніх знань та експертизи у сфері
5	Комунікаційні	комунікація з жителями ТГ, місцевою владою, бізнесом, ЗМІ, блогерами, лідерами громадської думки

За кожним окремим показником оцінювали, наскільки цього ресурсу достатньо чи недостатньо в ОГС. Якою мірою достатньо чи недостатньо. На основі аналізу цих даних визначався рівень стійкості: дуже низький, помірно низький, помірно високий, дуже високий. Кожному із рівнів відповідав той чи інший бал від 1 до 4. Шкала рівнів наведена у розділі «Рівень стійкості ОГС у процесах відновлення та відбудови територіальних громад» цього звіту.

Рівень участі відображає ступінь залученості організацій до різних аспектів (складових) відновлення ТГ: від оцінки потреб – до реалізації конкретних проєктів.

Вимірювання рівня участі ОГС здійснювалося в контексті того, наскільки та чи інша складова процесів відновлення та відбудови ТГ представлена серед програмних напрямів діяльності ОГС. Ступінь «діяльність організації не стосується цієї складової відновлення» свідчить лише про представленість сектору ОГС у цій сфері. Тож це значення брали для обрахунку відповідного середнього балу рівня участі, виходячи з розуміння: що більша представленість ОГС у відповідних процесах, то вищий рівень участі. Також у відповідях була опція «важко відповісти». Цих відповідей не враховували під час розрахунку середніх показників рівня стійкості та рівня участі.

Отже, рівень участі визначали за вісьмома складовими (табл. 2):

ТАБЛ. 2. ПЕРЕЛІК СКЛАДОВИХ ПРОЦЕСІВ ВІДНОВЛЕННЯ, ВІДБУДОВИ ТГ ТА ВІДПОВІДНИХ ЗАХОДІВ, У ЯКІ ПОТЕНЦІЙНО ЗАЛУЧЕНІ ОГС

	СКЛАДОВІ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ	ЗАХОДИ З ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ
1	Оцінювання шкоди та обсягу збитків, завданих ТГ бойовими діями, відповідних потреб ТГ	Оцінювання шкоди, заподіяної бойовими діями (об'єктам житлової нерухомості, об'єктам громадського призначення соціальної сфери тощо), відстеження потреб різних соціальних груп та представництво інтересів таких груп.
2	Відновлення інфраструктури	Відбудова житлового фонду, відновлення та реконструкція критичної інфраструктури (електро-, водо-, теплопостачання), дорожньо-транспортної інфраструктури, інженерних мереж, соціально-культурної інфраструктури.
3	Організація та підтримання безпеки в ТГ	Розвиток інфраструктури укриттів тощо, безпечних просторів, систем оповіщення, засобів контролю та моніторингу за безпековою ситуацією, навчання умінням домедичної допомоги та самопомоги, надання екстреної допомоги (протипожежної, медичної тощо).
4	Функціонування інституцій	Відновлення та підтримка (навчання, консультування, надання обладнання тощо) функціонування органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення, комунальних установ, закладів, управлінських процесів, протидія корупції та просування доброчесності, прозорості та підзвітності, розвиток цифровізації різних процесів.
5	Економічна активність на рівні ТГ	Відновлення раніше створених бізнесів, започаткування нових бізнес-ініціатив, навчання нових професій, підприємницькій діяльності, економічна просвіта населення, створення робочих місць, надання допомоги домогосподарствам у здійсненні економічної активності тощо.
6	Навколишнє середовище	Відновлення зруйнованих, знищених екосистем, екологічний моніторинг, збереження та розвиток природоохоронних територій, об'єктів, впровадження «зелених» рішень у процес відбудови, відновлення.
7	Соціальні зв'язки та залучення, згуртування	Інтеграція ВПО та реінтеграція ветеранів до життя в ТГ, заходи соціального згуртування, налагодження діалогового механізму в ТГ, залучення жителів до управління місцевими справами, відновлення комунікації та довіри між громадянами та владою, психосоціальна підтримка людей.
8	Доступність послуг	Відновлення доступу жителів до різного виду послуг у ТГ: медичні, освітні, культурні, соціальні, житлово-комунальні послуги, адміністративні послуги тощо.

Таким чином, спочатку за кожною складовою був оцінений ступінь залученості. Спираючись на ці дані, визначали рівень участі від дуже низького до дуже високого (загалом чотири рівні). Кожному рівню відповідає певний бал. Значення балів утворюють відповідну шкалу рівнів, яка наведена у відповідному розділі «Рівень участі ОГС у процесах відновлення та відбудови територіальних громад» цього звіту.

ПРОФІЛЬ ОГС-РЕСПОНДЕНТІВ

Серед опитаних ОГС, що задіяні у процесах відбудови та відновлення ТГ, абсолютну більшість становлять ГО (87,1%). Кожна десята опитана ОГС зазначила про свій статус як благодійної організації (див. рис.1).

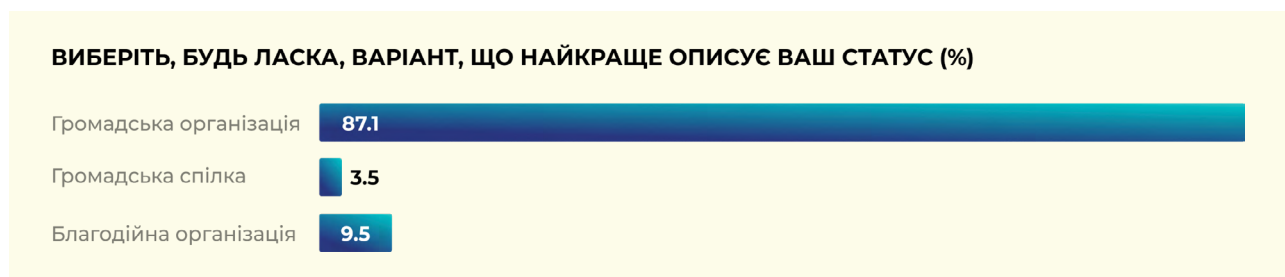

Рисунок 1. Розподіл ОГС-респондентів за юридичним статусом

В опитуванні брали участь представники ОГС, які здебільшого **посідають керівні посади (рис. 2)**

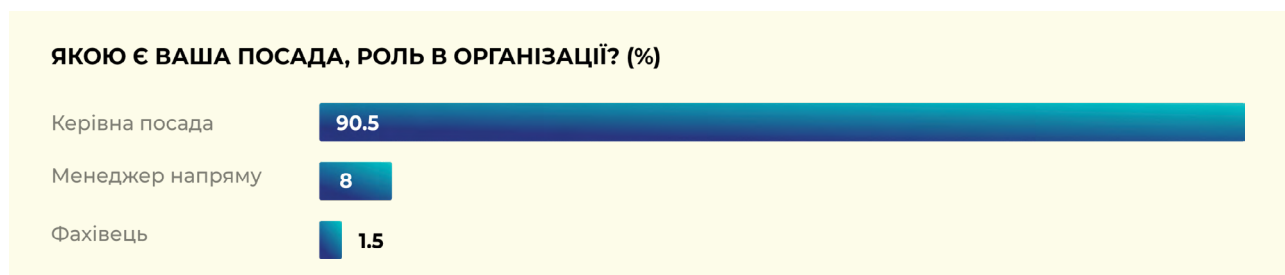

Рисунок 2. Розподіл респондентів за посадами в ОГС

Опитані ОГС, які беруть участь у процесах відбудови та відновлення на рівні ТГ, здебільшого зареєстровані у столиці та таких областях (рис. 3): м. Київ (17,4%), Дніпропетровська область (8,5%), Харківська область (7,5%), Київська область (5,5%), Вінницька область (5,5%), Кіровоградська область (5,5%), Львівська область (5,5%).

У ЯКІЙ ОБЛАСТІ ЗАРЕЄСТРОВАНА ВАША ОРГАНІЗАЦІЯ? (%)

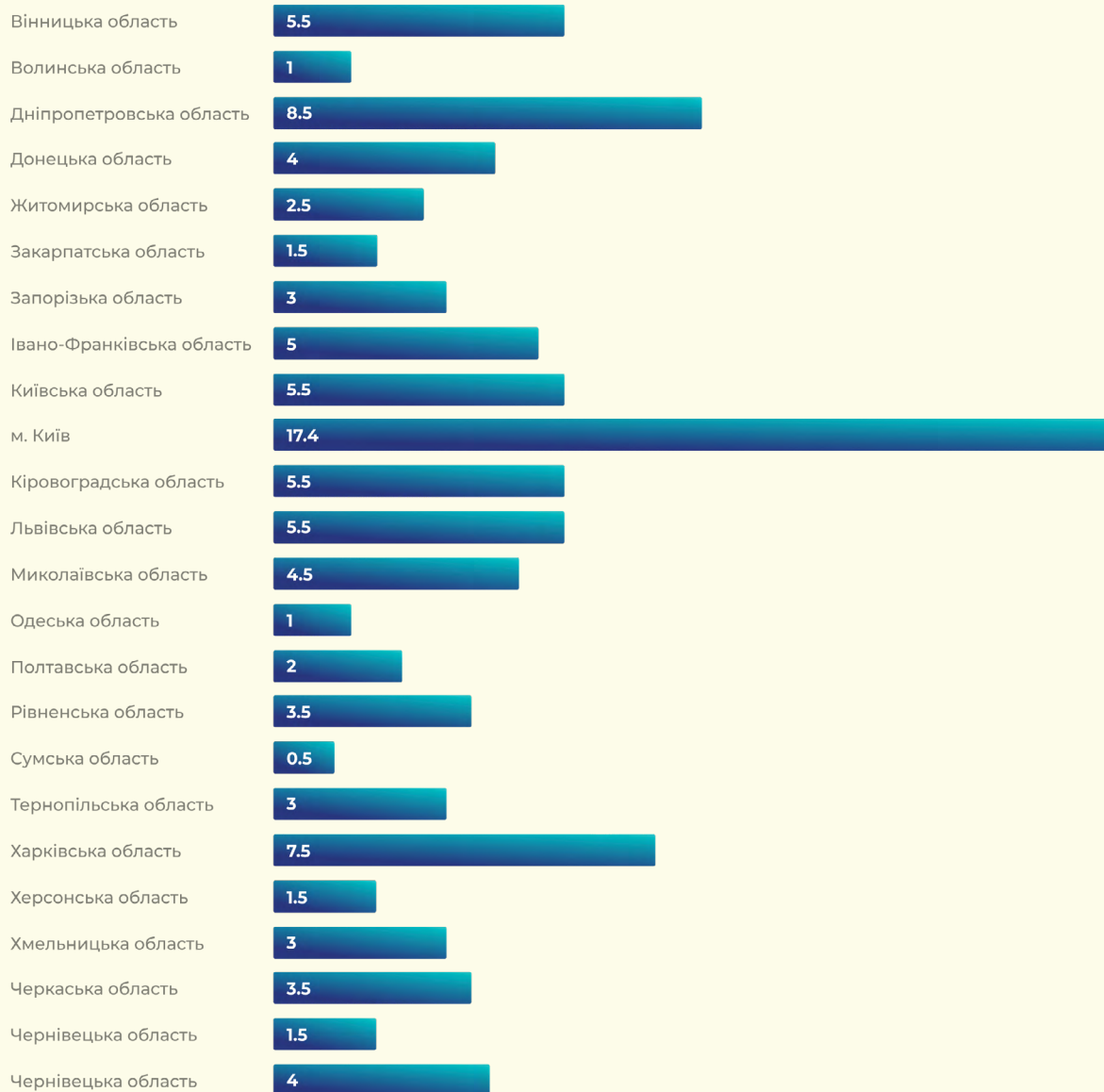

Рисунок 3. Розподіл ОГС-респондентів за місцем юридичної реєстрації

У розрізі визначених макрорегіонів та місцем реєстрації організації (рис. 4) найбільшу частку респондентів становлять ОГС із умовно безпечного центру (44,8%). Частка ж ОГС-респондентів із місцем реєстрації у прифронтовій зоні – 25,8%, в умовно безпечному тилу – 29,4%.

НАЛЕЖНІСТЬ ОГС ДО МАКРОРЕГІОНУ ЗА ЙОГО ФУНКЦІОНАЛЬНИМ ТИПОМ (%)

Рисунок 4. Розподіл ОГС-респондентів за макрорегіонами

Найбільша частка опитаних ОГС (30.8%) – це ті, які впровадили за останні три роки від трьох до п'яти проєктів (рис. 5). Майже кожна п'ята ОГС виконує 6–10 проєктів.

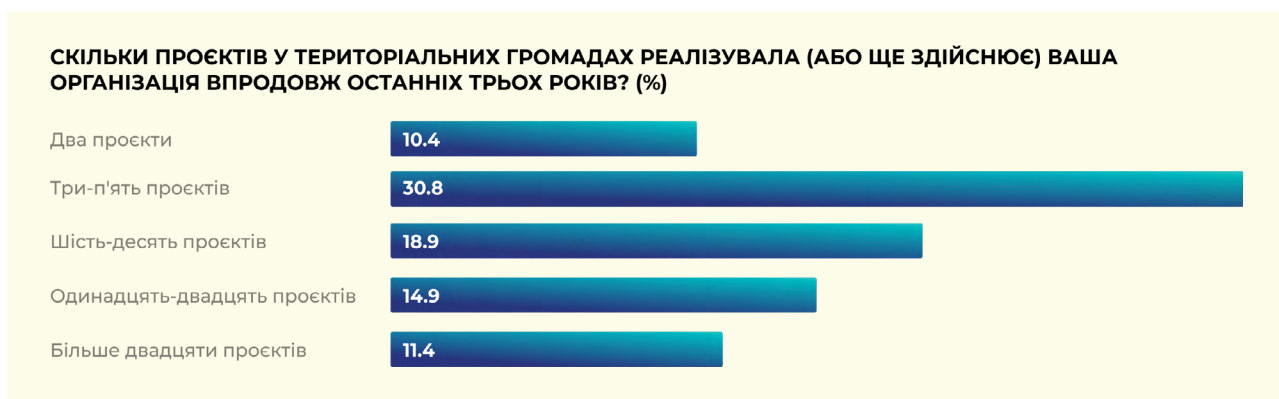

Рисунок 5. Розподіл опитаних ОГС за кількістю реалізованих проєктів у ТГ

Розподіл опитаних організацій за приналежністю до того чи іншого макрорегіону свідчить про те, що близькість ОГС-респондентів до прифронтових територій впливає на кількість реалізованих проєктів (табл. 3). Можна висловити припущення, що донорська підтримка переважно спрямована на впровадження проєктів у тих ТГ, які найбільш потерпають від наслідків бойових та воєнних дій. Отже, організації, що працюють у прифронтових регіонах, мають більше можливостей отримати грантову підтримку, зокрема, на втілення проєктів для відновлення, гуманітарного спрямування та психосоціальної підтримки.

ТАБЛ. 3. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ КІЛЬКОСТІ ПРОЄКТІВ, ЯКІ ЗДІЙСНЮВАЛИ ОГС УПРОДОВЖ ОСТАННІХ ТРЬОХ РОКІВ

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ (%)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА) (%)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ (%)
1 проєкт	3,8	14,4	20,3
2 проєкти	3,8	12,2	13,6
3-5 проєктів	34,6	35,6	20,3
6-10 проєктів	25	15,6	18,6
11-20 проєктів	19,2	8,9	20,3
Більше 20 проєктів	13,5	13,3	6,8
ЗАГАЛОМ	100	100	100

За сферами діяльності в межах проєктів у ТГ більшість опитаних ОГС зазначили (табл. 4), що зосереджувалися переважно на навчанні (тренінгах), консультаціях, поширенні інформації, просвітницькій діяльності – 58,2%; діяльності щодо забезпечення соціальної взаємодії (заходи культурологічного, спортивного спрямування, психоемоційної підтримки, соціального згуртування тощо) – 45,3%; надання допомоги (окрім гуманітарної) соціально вразливим групам населення (ВПО, особи з інвалідністю, жертви російської агресії тощо) – 33,3% (табл. 4). Крім цього, значна частка ОГС здійснювала заходи із безпосереднього надання послуг або налагодження доступності таких послуг (зокрема, соціальні

послуги, послуги із психосоціальної підтримки тощо) – 28,9% та надання гуманітарної допомоги, гуманітарного реагування на деокупованих та прифронтових територіях (доставка та розподіл продовольчих та непродовольчих товарів –24,4%).

ТАБЛ. 4. ЯКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАЙМАЛАСЯ (АБО ЗАЙМАЄТЬСЯ) ВАША ОРГАНІЗАЦІЯ В МЕЖАХ ПРОЄКТІВ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ?

ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ	%
Навчання (тренінги), консультації, поширення інформації, просвітницька діяльність	58,2
Діяльність щодо забезпечення соціальної взаємодії (заходи культурологічного, спортивного спрямування, психоемоційної підтримки, соціального згуртування тощо)	45,3
Надання послуг (зокрема, соціальні послуги, послуги із психосоціальної підтримки тощо)	28,9
Надання допомоги (окрім гуманітарної) соціально вразливим групам населення (ВПО, особи з інвалідністю, жертви російської агресії тощо)	33,3
Гуманітарна допомога / гуманітарне реагування на деокупованих та прифронтових територіях (доставка та розподіл продовольчих та непродовольчих товарів, евакуація населення, надання засобів до існування тощо)	24,4
Правова допомога населенню, захист прав людини	18,9
Аналітика, дослідження, експертна підтримка, розроблення проєктів нормативно-правових актів, консалтинг	18,9
Надання допомоги (підтримка, реабілітація тощо) особам зі статусом «учасник бойових дій», «ветеран війни», «особа з інвалідністю внаслідок війни», «сім'я загиблого (померлого) ветерана війни та член сім'ї загиблого (померлого) захисника чи захисниці України»	17,4
Діяльність із вирішення екологічних проблем (захист навколишнього середовища, тварин)	10,9
Громадський моніторинг, громадська експертиза процесів відновлення та відбудови	11,4
Відновлення зруйнованих, пошкоджених інфраструктури та житла, ремонт і розвиток інфраструктури територіальної громади	8,5
Надання субгрантів іншим місцевим ОГС та ініціативним групам громадян	4,0
Нічого з перерахованого	1,0

Примітка. Сума відсотків перевищує 100%, оскільки респондент міг обрати кілька варіантів відповіді.

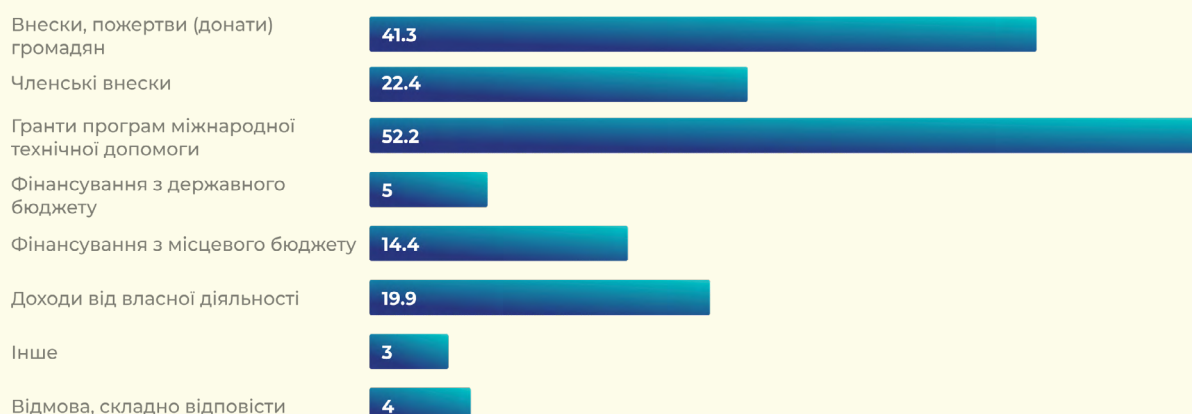
ОГС-респонденти з прифронтових територій не лише реалізують більше проєктів, а й характеризуються ширшим спектром діяльності. Представники цих організацій зазначали про свою роботу за більшою кількістю напрямів порівняно з іншими опитаними ОГС. Крім того, вони значно більшою мірою фокусуються на гуманітарній допомозі (так само, як і на інших видах допомоги), що є цілком законним, враховуючи потреби населення у прифронтових ТГ.

ТАБЛ. 5. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ СФЕР ДІЯЛЬНОСТІ ОГС У МЕЖАХ ПРОЄКТІВ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ (%)

ДІЯЛЬНІСТЬ	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТО- ВІ ТЕРИТОРІЇ (%)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПО- РА) (%)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ (%)
Гуманітарна допомога / гуманітарне реагування на деокупованих та прифронтових територіях (доставка та розподіл продовольчих та непродовольчих товарів, евакуація населення, надання засобів до існування тощо)	42,3	20,0	15,3
Надання допомоги (підтримка, реабілітація тощо) особам зі статусом «учасник бойових дій», «ветеран війни», «особа з інвалідністю внаслідок війни», «сім'я загиблого (померлого) ветерана війни та член сім'ї загиблого (померлого) захисника чи захисниці України»	19,2	17,8	15,3
Надання допомоги (окрім гуманітарної) соціально вразливим групам населення (ВПО, особи з інвалідністю, жертви російської агресії тощо)	51,9	28,9	23,7
Правова допомога населенню, захист прав людини	30,8	16,7	11,9
Відновлення зруйнованих, пошкоджених інфраструктури та житла, ремонт та розвиток інфраструктури територіальної громади	19,2	5,6	3,4
Навчання (тренінги), консультації, поширення інформації, просвітницька діяльність	73,1	54,4	50,8
Надання послуг (зокрема, соціальні послуги, послуги із психосоціальної підтримки тощо)	42,3	27,8	18,6
Аналітика, дослідження, експертна підтримка, розроблення проєктів нормативно-правових актів, консалтинг	30,8	16,7	11,9
Громадський моніторинг, громадська експертиза процесів відновлення та відбудови	26,9	8,9	1,7
Діяльність щодо забезпечення соціальної взаємодії (заходи культурологічного, спортивного спрямування, психоемоційної підтримки, соціального згуртування тощо)	48,1	43,3	45,8
Діяльність із вирішення екологічних проблем (захист навколишнього середовища, тварин)	17,3	11,1	5,1
Надання субгрантів іншим місцевим ОГС та ініціативним групам громадян	3,8	4,4	3,4
Нічого з перерахованого	1,9	1,1	0

Примітка. Сума відсотків перевищує 100%, оскільки респондент міг обрати кілька варіантів відповіді.

Основними джерелами фінансування реалізованих ОГС проєктів із відновлення та відбудови ТГ за останні три роки є гранти програм МТД (52,2%) та внески, пожертви (донати) фізичних осіб (41,3%). Членські внески (22,4%) та доходи від власної діяльності (19,9%) є також вагомими джерелами фінансування.

НАЗВІТЬ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ РЕАЛІЗОВАНИХ ВАШОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПРОЄКТІВ ІЗ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЗА ОСТАННІ ТРИ РОКИ (%)**Рисунок 6.** Розподіл частки джерел фінансування діяльності опитаних ОГС

ОГС-респонденти із прифронтових територій демонструють вищу залежність від міжнародної донорської підтримки, адже основну частку їхніх фінансових ресурсів становлять гранти програм МТД або міжнародної гуманітарної допомоги. Порівняно з організаціями з інших макрорегіонів, вони мають менш диверсифіковану структуру фінансування та значно рідше отримують кошти від членських внесків, власної діяльності чи пожертв громадян. Це зумовлено як більш складною економічною ситуацією у прифронтових громадах, так і обмеженими власними можливостями для розвитку сталих джерел доходів. Натомість ОГС із більш безпечних регіонів мають ширшу фінансову базу, поєднуючи міжнародну підтримку з місцевими ресурсами, членськими внесками та власними доходами (табл. 6).

ТАБЛ. 6. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ РЕАЛІЗОВАНИХ ОГС ПРОЄКТІВ ІЗ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЗА ОСТАННІ ТРИ РОКИ

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ (%)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА) (%)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ (%)
Внески, пожертви (донати) громадян	32,7	52,2	32,2
Членські внески	13,5	25,6	25,4
Гранти програм міжнародної технічної допомоги	78,8	42,2	44,1
Фінансування з державного бюджету	3,8	1,1	11,9
Фінансування з місцевого бюджету	3,8	5,6	37,3
Доходи від власної діяльності	13,5	22,2	22,0
Інше	3,8	1,1	5,1
Відмова, складно відповісти	5,8	3,3	3,4

РІВЕНЬ СТІЙКОСТІ ОГС У ПРОЦЕСАХ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Як вже зазначалося в попередніх розділах, рівень стійкості ОГС у процесах відновлення та відбудови ТГ вимірювали у розрізі п'яти показників, а саме: людські, фінансові, матеріально-технічні, експертні та комунікативні ресурси (див. табл. 1). Оцінювали ступінь достатності чи недостатності того чи іншого виду ресурсів та присвоювали відповідне значення балу: від 1-го (низький рівень стійкості) до 4-х (високий рівень стійкості), виключивши варіант відповіді «складно сказати» (табл. 7):

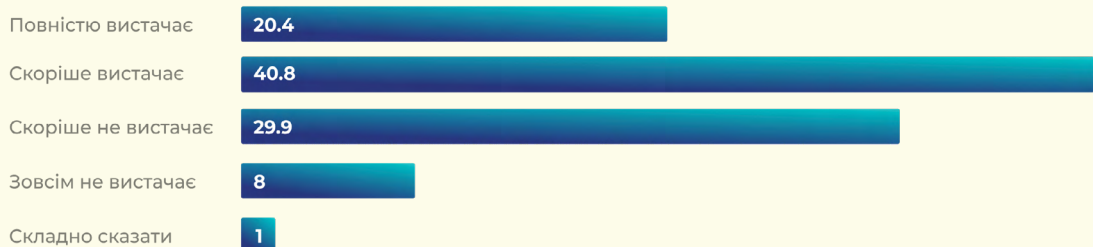
ТАБЛ. 7. СУМІСНІСТЬ ШКАЛИ ОЦІНКИ ДОСТАТНОСТІ В ОГС НАЯВНИХ РЕСУРСІВ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ ТА ЗАХОДІВ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ З РІВНЯМИ СТІЙКОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ШКАЛ ВИХІДНИХ ЗМІННИХ	ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ШКАЛИ РІВНІВ СТІЙКОСТІ ОГС ВІДПОВІДНО ДО СТУПЕНЯ ДОСТАТНОСТІ ПЕВНИХ РЕСУРСІВ		
СТУПІНЬ ДОСТАТНОСТІ РЕСУРСУ	БАЛИ	ІНТЕРВАЛИ	РІВЕНЬ УЧАСТІ
Зовсім не вистачає	1	$1 \leq I \leq 1,75$	Дуже низький
Скоріше не вистачає	2	$1,76 \leq I \leq 2,5$	Помірно низький
Скоріше вистачає	3	$2,51 \leq I \leq 3,25$	Помірно високий
Повністю вистачає	4	$3,26 \leq I \leq 4$	Дуже високий

Значення середнього балу та їхній інтервал відповідає тому чи іншому рівню стійкості: дуже низький, помірно низький, помірно високий, дуже високий.

Оцінка рівня достатності людських ресурсів у ОГС

Отже, за результатами кількісного дослідження, про достатність людських ресурсів загалом заявили 61,2% опитаних ОГС: 20,4% зазначили, що їм повністю вистачає кваліфікованих співробітників, волонтерів, експертів та інших осіб, які працюють або співпрацюють з ОГС, а 40,8% – скоріше вистачає (рис.7). Середній бал становить 2,74, що засвідчує помірно високий рівень стійкості українських ОГС у контексті достатності людських ресурсів у них.

КВАЛІФІКОВАНІ СПІВРОБІТНИКИ, ВОЛОНТЕРИ, ЕКСПЕРТИ ТА ІНШІ ОСОБИ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ АБО СПІВПРАЦЮЮТЬ З ОГС (%)**Рисунок 7.** Рівень достатності людських ресурсів в ОГС

У макрорегіональному розрізі ОГС із прифронтових територій мають помітно меншу частку повної достатності людських ресурсів, а відтак і трохи нижчий середній бал – 2,63 проти 2,73 в умовно безпечному центрі та 2,86 в умовно безпечному тилу (табл. 8).

ТАБЛ 8. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ОЦІНКИ НАЯВНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ СПІВРОБІТНИКІВ, ВОЛОНТЕРІВ, ЕКСПЕРТІВ ТА ІНШИХ ОСІБ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ АБО СПІВПРАЦЮЮТЬ З ОГС

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗПЕЧ- НИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ
Повністю вистачає (%)	9,6	22,2	27,1
Скоріше вистачає (%)	50	37,8	37,3
Скоріше не вистачає (%)	34,6	28,9	27,1
Зовсім не вистачає (%)	5,8	10	6,8
Складно сказати (%)	0	1,1	1,7
ЗАГАЛОМ	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	2,63	2,73	2,86

Якісні дослідження більш акцентовано звертають увагу на вищезгадану проблему недостатності кадрових ресурсів, особливо у прифронтовій зоні. Багато людей виїхали за кордон чи в більш безпечні регіони України. Чимало чоловіків були мобілізовані до армії. Деякі учасники фокус-групових інтерв'ю навіть називали нестачу кадрових ресурсів чи не найбільшою перешкодою для розвитку організації:

«Найголовніша проблема для нашої (і не тільки для нашої) організації – це кадрове забезпечення. На жаль, у нас зараз дуже відчувається відтік кадрів із громади. Це стосується також молоді, це стосується активістів. За цих умов діє безпековий фактор, і ми нічого не можемо гарантувати». (Представниця ОГС із Чернігівської області, макрорегіон «прифронтові території»).

Наступний виклик, з яким зіткнулося багато організацій з різних регіонів, – це емоційне вигорання співробітників та волонтерів. Висока напруга, нестабільність, перевантаження завданнями, відповідальність, страх – все це призводить до втоми, втрати мотивації, небажання надалі займатися роботою у громадському секторі:

«Активні громадські діячі знають, що таке професійне вигорання. Коли одні й ті самі працюють вже не один рік безперестанку, особливо в таких максимально стресових умовах». (Представниця ОГС із Миколаївської області, макрорегіон «прифронтові території»).

Оцінка рівня достатності фінансових ресурсів в ОГС

Переважає більшість (76,2%) опитаних ОГС стверджують про недостатність **фінансових ресурсів** (47,8% – скоріше не вистачає коштів, отриманих з різних джерел, і 28,4% – повністю не вистачає). Середній бал дорівнює 1,94, а це свідчить про **помірно низький рівень** стійкості ОГС за достатністю фінансових ресурсів.

КОШТИ, ОТРИМАНІ З РІЗНИХ ДЖЕРЕЛ, ЗОКРЕМА ФІНАНСУВАННЯ З ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ, ГРАНТИ ПРИВАТНИХ ДОНОРІВ, ЧЛЕНСЬКІ ВНЕСКИ, ПРОГРАМИ МТД ТОЩО, ЯКІ ОГС ВИКОРИСТОВУЮТЬ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СВОЇХ ЦІЛЕЙ ТА ПРОГРАМ (%)

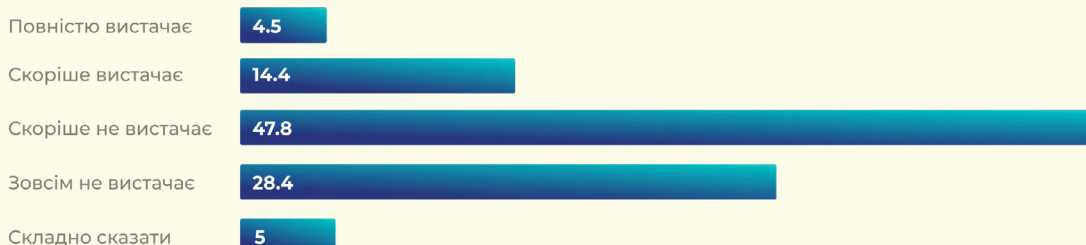

Рисунок 8. Рівень достатності фінансових ресурсів

Найменш стійкими виявилися ОГС із макрорегіону «умовно безпечний центр (опора)» – лише 8,9% з них заявили загалом про достатність наявних фінансових ресурсів. Середній бал у них також є нижчим і відповідає дуже низькому рівню стійкості (табл. 9).

ТАБЛ. 9. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ОЦІНКИ НАЯВНОСТІ КОШТІВ, ОТРИМАНИХ ІЗ РІЗНИХ ДЖЕРЕЛ, ЯКІ ОГС ВИКОРИСТОВУЮТЬ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СВОЇХ ЦІЛЕЙ ТА ПРОГРАМ

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗ- ПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧ- НИЙ ТИЛ
Повністю вистачає (%)	5,8	1,1	8,5
Скоріше вистачає (%)	17,3	7,8	22
Скоріше не вистачає (%)	48,1	51,1	42,4
Зовсім не вистачає (%)	23,1	35,6	22
Складно сказати (%)	5,8	4,4	5,1
РАЗОМ	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	2,06	1,73	2,17

Сектор ОГС із інших макрорегіонів перебуває у відносно кращому становищі. ОГС із прифронтових територій, як це було зазначено вище, мають ширші можливості для отримання грантів за рахунок програм МТД, а тому і ширший вибір грантових пропозицій, та реалізують більшу кількість проєктів. Це пов'язано з тим, що міжнародні, закордонні донори фокусують свою увагу передовсім на потребах прифронтових ТГ:

«Ми визнані тиловими регіонами. Більшість донорів кажуть, що ми готові давати кошти на проєкти на Сході, Півдні, але не готові давати на проєкти в Західній Україні. Нам одна організація навіть запропонувала релокуватися в Харків, тоді вони нас профінансують». (Представниця ОГС Львівської області, макрорегіон «умовно безпечний тил»).

Втім, варто зауважити, що ОГС із умовно безпечного тилу, попри те, що не користуються такою потужною міжнародною підтримкою, як ОГС із прифронтових територій, мають найбільш диверсифіковану структуру джерел фінансування та активно залучають кошти місцевих бюджетів. Власне, деякі учасники фокус-груп найкращим способом вирішення проблеми браку фінансових ресурсів називали саме диверсифікацію джерел. ОГС мають покладатися не лише на залучення грантів міжнародних, закордонних організацій, програм МТД. Важливо також співпрацювати з бізнесом, жителями ТГ, місцевими та центральними органами державної влади, органами місцевого самоврядування, самостійно заробляти кошти:

«Потрібна диверсифікація надходжень фінансових для громадських організацій. Навчити і дати можливості їм отримувати прибутки з різних джерел, не тільки донорських. Бо досвід з USAID показав, що фактично сектор громадський дуже нестійкий, багато громадських організацій позакривалися або на рівні закриття». (Представник ОГС із Чернівецької області, макрорегіон «умовно безпечний тил»).

Оцінка рівня достатності матеріально-технічних ресурсів у ОГС

За параметром забезпеченості матеріально-технічними ресурсами більше половини (58,2%) опитаних ОГС стверджують про їхню недостатність (38,3% – скоріше не вистачає коштів, отримані з різних джерел, і 19,9% – повністю не вистачає). Водночас вагома частина ОГС (38,9%) все ж загалом оцінюють наявні матеріально-технічні ресурси як достатні для реалізації їхніх проєктів та заходів у територіальних громадах (рис. 9). Середній бал дорівнює 2,29, що свідчить про помірно низький рівень стійкості українських ОГС за достатністю у них матеріально-технічних ресурсів.

ПРИМІЩЕННЯ, ІНФРАСТРУКТУРА, ТРАНСПОРТ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТОЩО (%)

Рисунок 9. Рівень достатності матеріально-технічних ресурсів

Утім, у макрорегіональному розрізі виділяється макрорегіон «прифронтові території». За параметром достатності матеріально-технічних ресурсів рівень стійкості ОГС прифронтових областей визначається як **помірно високий**, хоч і значення балу перебуває на нижній межі (табл. 10).

ТАБЛ. 10. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ОЦІНКИ НАЯВНОСТІ ПРИМІЩЕНЬ, ІНФРА-СТРУКТУРИ, ТРАНСПОРТУ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТОЩО

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗ- ПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧ- НИЙ ТИЛ
Повністю вистачає (%)	7,7	6,7	15,3
Скоріше вистачає (%)	44,2	21,1	28,8
Скоріше не вистачає (%)	36,5	42,2	33,9
Зовсім не вистачає (%)	9,6	24,4	22
Складно сказати (%)	1,9	5,6	0
РАЗОМ	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	2,51	2,10	2,37

За цим параметром ситуація схожа на ту, що присутня у сфері фінансового забезпечення. Можна припустити, що через посилену увагу з боку програм МТД, іноземних донорів до потреб ТГ у прифронтовій зоні ОГС мають ширші можливості для вирішення матеріально-технічних питань забезпечення власної діяльності:

«Більшу роль, звісно, відіграють міжнародні партнери... Дали обладнання і матеріали». (Представниця ОГС із Миколаївської області, макрорегіон «прифронтові території»).

Оцінка рівня достатності експертних ресурсів у ОГС

У кількісному опитуванні більшість ОГС (72,6%) засвідчують достатність у них **експертних ресурсів** (51,7% – скоріше вистачає необхідних знань, експертизи в контексті відновлення / відбудови, і 20,9% – повністю вистачає). І лише чверть опитаних ОГС заявили про те, що їм не вистачає таких ресурсів (рис. 10). Середній бал дорівнює 2,91, що свідчить про **помірно високий рівень** стійкості українських ОГС за достатністю експертних ресурсів.

НЕОБХІДНІ ЗНАННЯ, ЕКСПЕРТИЗИ У СФЕРІ, В ЯКІЙ ВИ ПРАЦЮЄТЕ В КОНТЕКСТІ ВІДНОВЛЕННЯ / ВІДБУДОВИ (%)

Рисунок 10. Рівень достатності знань, експертизи у сфері, в якій працює ОГС

Характерно, що ОГС із макрорегіону «умовно безпечний тил» та «умовно безпечний центр (опора)» мають суттєво більші частки повної достатності експертних ресурсів (відповідно 25,4% та 26,7%), ніж ОГС з прифронтової території – 5,8% (табл. 11).

ТАБЛ. 11. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ОЦІНКИ НАЯВНОСТІ НЕОБХІДНИХ ЗНАНЬ, ЕКСПЕРТИЗИ У СФЕРІ ВІДНОВЛЕННЯ / ВІДБУДОВИ

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗ- ПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧ- НИЙ ТИЛ
Повністю вистачає (%)	5,8	26,7	25,4
Скоріше вистачає (%)	55,8	48,9	52,5
Скоріше не вистачає (%)	34,6	13,3	18,6
Зовсім не вистачає (%)	1,9	6,7	3,4
Складно сказати (%)	1,9	4,4	0
РАЗОМ	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	2,66	3	3

Такі результати макрорегіонального розподілу пояснюються дією двох факторів. По-перше, прифронтові території більш потерпають від кадрового дефіциту – люди, які володіють належними експертними знаннями, просто перемістилися за кордон країни або у більш безпечні регіони України:

«Набирають студентів, які не закінчили навіть університету. І ці студенти є грант-менеджерами, які консультують, як писати проєктні заявки. Це просто нонсенс. Якість проєктних заявок у Миколаївській області настільки впала. Я просто в декількох комісіях. Читаю, я кажу: «Тут же не можна нічого відібрати». (Представниця ОГС із Миколаївської області, макрорегіон «прифронтові території»).

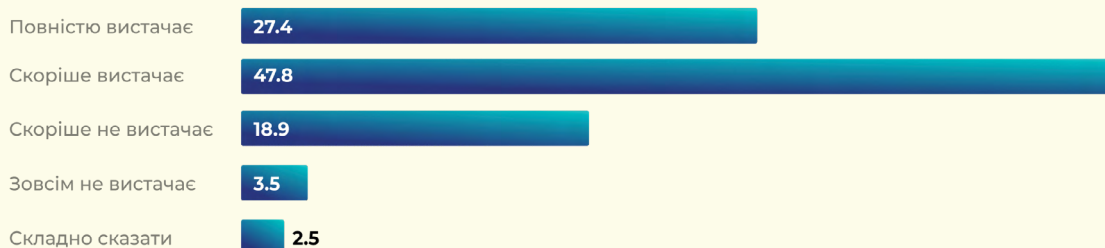
По-друге, у прифронтових регіонах працюють місцеві військові адміністрації, які, природно, є більш закритими і зосередженими на питаннях безпеки, аніж комунікації із громадськістю. Представникам ОГС прифронтових територій інколи суто технічно складно отримати потрібну інформацію від них, тоді як органи місцевого самоврядування ТГ у центральних та західних регіонах більш охоче йдуть на контакт:

«У нас військові адміністрації в Херсонській області. В нас не працює депутатський корпус. У нас є одноосібне ухвалення рішень начальниками військових адміністрацій. І відповідно в цьому є певні як плюси, так і мінуси. У нас в Херсонській області нічого не анонсується публічно, а публікується інформація постфактум. І це пов'язано, перш за все, із безпековою ситуацією». (Представник ОГС із Херсонської області, макрорегіон «прифронтові території»).

Оцінка рівня достатності комунікативні ресурсів у ОГС

За параметром **«комунікативні ресурси»³** більшість опитаних ОГС (75,2%) вказують на достатній рівень забезпеченості ними (47,8% – скоріше достатньо комунікації з місцевими жителями, місцевою владою, місцевим бізнесом, місцевими ЗМІ, блогерами, лідерами громадської думки, і 27,4% – повністю достатньо). І лише близько п'ятої частини опитаних ОГС заявили, що їм не вистачає таких ресурсів. Середній бал дорівнює 3,01, що свідчить про **помірно високий рівень** стійкості українських ОГС у контексті достатності комунікативних ресурсів.

³ Комунікативні ресурси – це ресурси, які стосуються процесу спілкування, взаємодії між ОГС та місцевими жителями, лідерами громадської думки в ТГ, місцевою владою та місцевим бізнесом, а також з іншими ОГС. Це не стосується комунікаційних ресурсів, тобто технологій передавання інформації.

КОМУНІКАЦІЯ З ЖИТЕЛЯМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ, З МІСЦЕВОЮ ВЛАДОЮ, З МІСЦЕВИМ БІЗНЕСОМ, З МІСЦЕВИМИ МЕДІА, ЛІДЕРАМИ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ (%)**Рисунок 11.** Рівень достатності комунікаційних ресурсів у ОГС

Виразно помітно, що найкращий стан справ за цим параметром у ОГС із макрорегіону «умовно безпечний тил». Середній бал за рівнем достатності комунікативних ресурсів у цьому регіоні становить 3,24. Хоча це також відповідає **помірно високому рівню**, але такі показники перебувають вже на межі з **дуже високим рівнем** і випереджають результати двох інших макрорегіонів.

ТАБЛ 12. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ОЦІНКИ НАЯВНОСТІ КОМУНІКАЦІЇ З ЖИТЕЛЯМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ, З МІСЦЕВОЮ ВЛАДОЮ, З МІСЦЕВИМ БІЗНЕСОМ, З МІСЦЕВИМИ МЕДІА, ЛІДЕРАМИ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ
Повністю вистачає (%)	21,2	23,3	39
Скоріше вистачає (%)	57,7	43,3	45,8
Скоріше не вистачає (%)	13,5	26,7	11,9
Зовсім не вистачає (%)	1,9	5,6	1,7
Складно сказати (%)	5,8	1,1	1,7
РАЗОМ	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	3,04	2,85	3,24

Якісні дослідження значною мірою підтвердили результати опитування. На фокус-групах за участю представників із макрорегіону «умовно безпечний тил» більше говорили про успіхи в комунікації:

«Я тішуся, що в нас є багато успішних кейсів. Не так все просто, це праця багатьох людей, щоби налагодити ту комунікацію. Наприклад, у нас був невеличкий пілот із релокованим бізнесом. Потрібно посприяти входженню релокованих підприємств у економічний простір громад, що приймають. Тобто налагодити комунікацію з ними, звести з органами місцевого самоврядування, допомогти знайти спільні точки дотику. У нас було 100 учасників у п'яти громадах, з кожним підприємцем прокомунікували. Намагалися їх почути та зрозуміти. Донести потребу до органу місцевого самоврядування. Звести їх разом. Знаєте, це був такий успіх успішний». (Представниця ОГС із Львівської області, макрорегіон «умовно безпечний тил»).

В інших макрорегіонах ситуація з комунікацією також оцінюється переважно позитивно, хоча учасники інтерв'ю визнавали, що інколи вона дещо складніша й не така усталена («умовно – 70 на 30»). У контексті комунікації з владою багато залежить від того, які персональні стосунки склалися у представників громадського сектору з посадовими особами органів місцевого самоврядування, місцевих органів державної влади. Багато ОГС можуть поділитися історіями про те, як в одній ТГ вони мають плідне співробітництво, а в сусідній змушені були згорнути діяльність через відсутність нормальної комунікації:

«Це справді феномен, що в секторі влади все максимально залежить від особистого стилю комунікації керівника. Я не знаю, наскільки це добре чи погано. З одного боку – це добре, тому що ми залишаємось перш за все людьми. А з іншого боку – це свідчить про слабкість інституцій і про відсутність якогось наслідування у тривалих процесах». (Представниця ОГС із Дніпропетровської області, макрорегіон «умовно безпечний центр (опора)»).

Певною проблемою учасники фокус-груп також вважають споживацьке ставлення до громадського сектору як з боку влади, так і з боку мешканців. Тобто ОГС сприймаються не як партнери, а радше як джерело ресурсів, гуманітарної допомоги чи безоплатних послуг:

«У 2022 році ми реально зробили такий своєрідний, в лапках, комунізм. Люди звикли до того, що роздається все безкоштовно. І коли у 2023–24-му це все впало, то вони до громадських організацій прийшли з претензіями. То ми стикались із тим, що люди після того, як гуманітарна допомога зменшилась... то був такий негатив». (Представник ОГС із Миколаївської області, макрорегіон «прифронтові території»).

РІВЕНЬ УЧАСТІ ОГС У ПРОЦЕСАХ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Рівень участі ОГС у процесах відновлення та відбудови ТГ вимірювали за вісьмома складовими процесів відновлення та відбудови ТГ (табл. 2), а саме:

- оцінка шкоди та обсягу збитків, завданих ТГ бойовими діями, відповідних потреб ТГ;
- відновлення інфраструктури;
- організація та підтримання безпеки в ТГ;
- відновлення та підтримка функціонування інституцій;
- відновлення економічної активності на рівні ТГ;
- відновлення навколишнього середовища;
- відновлення соціальних зв'язків та згуртування в ТГ;
- відновлення доступу жителів ТГ до різного виду послуг.

У межах кожної складової оцінювали ступінь участі та присвоювали відповідний бал (табл. 13):

- 1 бал означає, що програмова діяльність організації не стосується цієї складової відновлення та відбудови,
- 2 бали – організація отримує інформацію про цю складову відновлення,
- 3 бали – організація здійснює громадський контроль / громадський моніторинг щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації,
- 4 бали – організація бере участь у процесі формування публічної політики на різних рівнях врядування щодо цієї складової відновлення або організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення та відбудови.

ТАБЛ. 13. СУМІСНІСТЬ ШКАЛ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ВИМІРЮВАНИХ ЗМІННИХ ЗА РІВНЯМИ УЧАСТІ ОГС У ПРОЦЕСАХ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ШКАЛ ВИХІДНИХ ЗМІННИХ	ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ШКАЛИ РІВНІВ УЧАСТІ ОГС У ПРОЦЕСАХ ВІДНОВЛЕННЯ ТА ВІДБУДОВИ		
СТУПІНЬ УЧАСТІ ОГС У ПРОЦЕСАХ	БАЛИ	ІНТЕРВАЛИ	РІВЕНЬ УЧАСТІ
Ця складова не стосується діяльності організації	1	$1 \leq I \leq 1,75$	Дуже низький
Організація отримує інформацію з відповідних питань, проблем у межах цієї складової процесів відновлення та відбудови ТГ	2	$1,76 \leq I \leq 2,5$	Помірно низький
Організація здійснює громадський контроль, громадський моніторинг у межах цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє та просуває відповідні рекомендації	3	$2,51 \leq I \leq 3,25$	Помірно високий

Організація бере участь у процесі формування публічної політики у сферах цієї складової відновлення або є безпосереднім виконавцем проєктів за відповідним напрямом у межах цієї складової відновлення	4	$3,26 \leq I \leq 4$	Дуже високий
--	---	----------------------	--------------

Середнє значення балу та інтервал таких балів визначає певний рівень участі ОГС: від дуже низького – до дуже високого.

Участь ОГС в оцінюванні шкоди та обсягу збитків, завданих територіальним громадам бойовими діями, відповідних потреб територіальних громад

Результати кількісного опитування свідчать, що більше половини опитаних ОГС (55,2%) зазначили, що їхня організація не має відношення до такої складової відновлення та відбудови, як участь у заходах оцінки збитків і потреб із відновлення територіальної громади (рис. 12). Лише 4% опитаних ОГС були безпосередніми виконавцями проєктів щодо **оцінки збитків і потреб** із відновлення територіальної громади, а саме оцінювання шкоди, заподіяної бойовими діями (об'єктам житлової нерухомості, об'єктам громадського призначення соціальної сфери тощо), відстеження потреб різних соціальних груп та представництво інтересів таких груп. Кожна десята ОГС бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення, а п'ята частина ОГС залучена до початкового ступеня участі – отримання інформації про цю складову відновлення. Середній бал дорівнює 1,83, що свідчить про **помірно низький рівень** участі українських ОГС у заходах оцінки збитків і потреб у відновленні ТГ.

ОЦІНЮВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ БОЙОВИМИ ДІЯМИ (ОБ'ЄКТАМ ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ, ОБ'ЄКТАМ ГРОМАДСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТОЩО), ВІДСТЕЖЕННЯ ПОТРЕБ РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП ТА ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ ТАКИХ ГРУП (%)

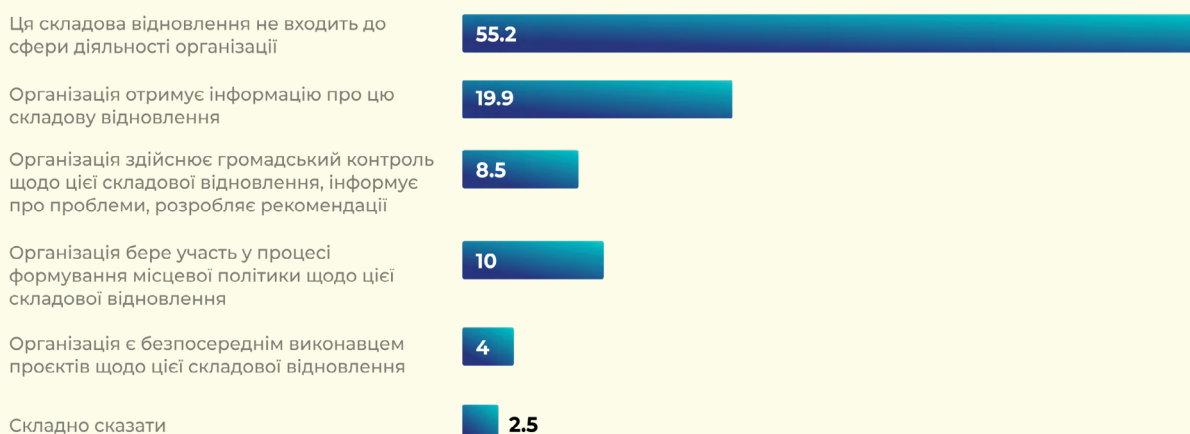

Рисунок 12. Рівень участі ОГС за складовою «оцінювання шкоди та збитків, заподіяних ТГ бойовими діями»

Макрорегіональні відмінності середніх балів ступеня залученості у заходах за цією складовою процесів відновлення та відбудови ТГ проявилися у тому, що ОГС із умовно безпечного тилу та умовно безпечного центру (опори) демонструють відчутно нижчий рівень участі у відповідних заходах (табл. 14). Організації з умовно безпечного тилу засвідчують дуже низький рівень участі (1,71), а умовно без-

печного центру – помірно низький, але на межі дуже низького (1,79). Відносно кращі показники ОГС із прифронтових територій є цілком закономірними, адже саме там ТГ зазнають найбільших руйнувань і шкоди. Тож потреба у фіксації збитків, шкоди, оцінці потреб ТГ тут є найвищою:

«У нас в деяких населених пунктах є руйнування і пошкодження до 80%. Тому і спрямовані ми на те, щоб реалізовувати проекти в цій галузі». (Представниця ОГС із Миколаївської області, макрорегіон «прифронтові території»).

Відповідно, ОГС із прифронтових областей були залучені до цих процесів активніше, ніж організації з більш безпечних регіонів, де питання відбудови не є настільки актуальними.

ТАБЛ. 14. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ РІВНЯ ЗАЛУЧЕНОСТІ ОГС В ОЦІНЮВАННЯ ЗБИТКІВ, ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ БОЙОВИМИ ДІЯМИ, ВІДСТЕЖЕННЯ ПОТРЕБ РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП ТА ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ ТАКИХ ГРУП

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗ- ПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації (%)	38,5	57,8	66,1
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення (%)	26,9	18,9	15,3
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації (%)	15,4	6,7	5,1
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення (%)	11,5	8,9	10,2
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення (%)	3,8	5,6	1,7
Складно сказати (%)	3,8	2,2	1,7
РАЗОМ (%)	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	2,09	1,79	1,71

Участь ОГС у відновленні інфраструктури в територіальних громадах

Ще більша кількість (63,2%) опитаних ОГС зазначили, що не беруть участі у заходах із **відновлення інфраструктури в територіальних громадах** (рис. 13). Решта ОГС здебільшого зосередилися на отриманні відповідної тематичної інформації та здійсненні громадського контролю, участі у формуванні відповідної місцевої політики в цій сфері. І лише 6,5% опитаних ОГС були безпосередніми виконавцями

проектів щодо відбудови житлового фонду, відновлення та реконструкції критичної інфраструктури (електро-, водо-, теплопостачання), дорожньо-транспортної інфраструктури, інженерних мереж, соціально-культурної інфраструктури. Середній бал дорівнює 1,7, що свідчить про **дуже низький рівень** участі ОГС у заходах з відновлення інфраструктури в ТГ.

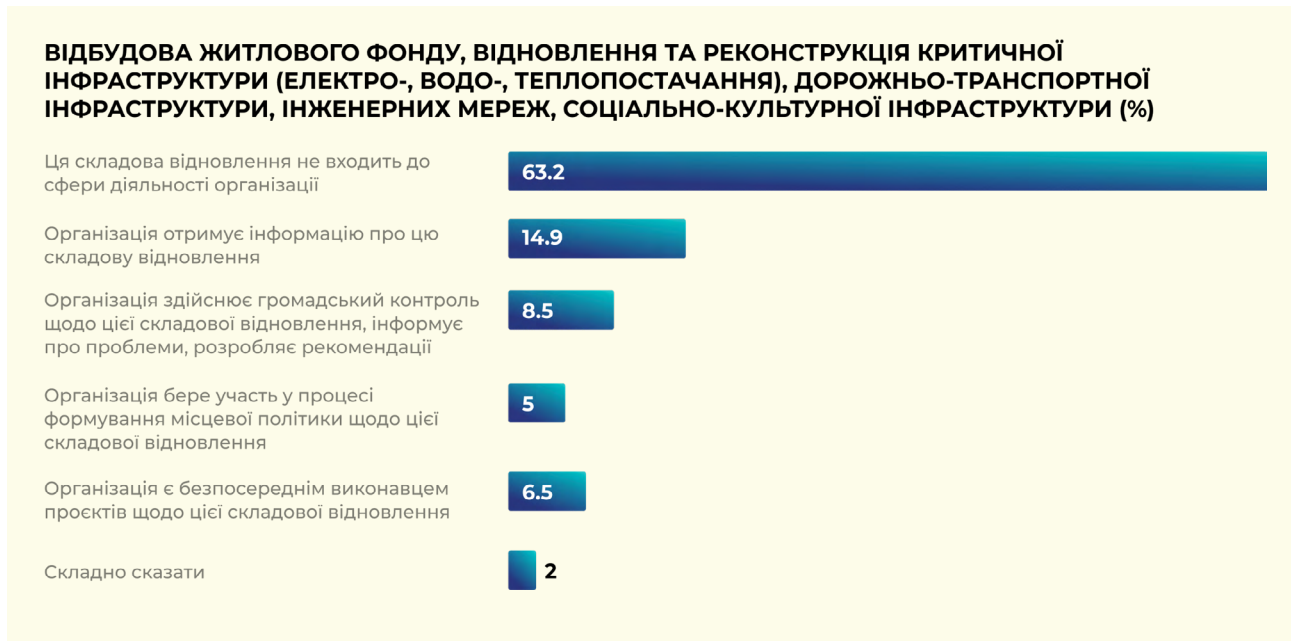

Рисунок 13. Рівень участі ОГС за складовою «відновлення інфраструктури в ТГ»

Макрорегіональні відмінності проявилися в тому, що ОГС із прифронтових територій знов-таки закономірно демонструють трохи вищий рівень участі – 1,96, що відповідає **помірно низькому** рівню. (табл. 15). Характерно, що на фокус-групах із ОГС з умовно безпечного центру, який має найменшу залученість до здійснення проєктів із відновлення інфраструктури, про цей напрямок говорили переважно представники постраждалої від бойових дій у 2022 р. Київщини:

«Ми працювали з чотирма громадами Київської області. Це Бородянська, Макарівська, Броварська та Обухівська. У цих громад різні фокуси. Дуже добре прослідковується залежність цих фокусів від того, наскільки зазнала руйнувань та чи інша громада. Тобто коли ми говоримо про Макарівську і Бородянську громади – там більше фокус на відновлення. Коли ми говоримо про Обухівську і Броварську – більше про розвиток». (Представник ОГС із Київської області, макрорегіон «умовно безпечний центр (опора)»).

ТАБЛ. 15. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ РІВНЯ ЗАЛУЧЕНОСТІ ОГС У ВІДБУДОВУ ЖИТЛОВОГО ФОНДУ, ВІДНОВЛЕННЯ ТА РЕКОНСТРУКЦІЮ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ, ІНЖЕНЕРНИХ МЕРЕЖ, СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗ- ПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧ- НИЙ ТИЛ
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації (%)	48,1	67,8	69,5
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення (%)	17,3	17,8	8,5
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації (%)	19,2	5,6	3,4
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення (%)	1,9	3,3	10,2
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення (%)	9,6	4,4	6,8
Складно сказати (%)	3,8	1,1	1,7
РАЗОМ (%)	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	1,96	1,53	1,69

Участь ОГС у заходах безпеки

Дещо більшу залученість українські ОГС демонструють **у заходах з організації та підтримки безпеки в ТГ** – 12,4% опитаних ОГС вказали на те, що є безпосередніми виконавцями проєктів щодо розвитку інфраструктури укриттів тощо, безпечних просторів, систем оповіщення, засобів контролю та моніторингу безпекової ситуації, навчання умінь домедичної допомоги та самодопомоги, надання екстреної допомоги (протипожежної, медичної тощо), а 10,4% – здійснювали громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформували про проблеми, розробляли рекомендації тощо (рис. 14). Загалом менше половини опитаних ОГС (48,8%) не брали участі у заходах з організації та підтримки безпеки. Середній бал дорівнює 2,06, що засвідчує **помірно низький рівень** участі ОГС у відповідних заходах за цією складовою.

РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ УКРИТТІВ ТОЩО, БЕЗПЕЧНИХ ПРОСТОРІВ, СИСТЕМ ОПОВІЩЕННЯ, ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ ТА МОНІТОРИНГУ БЕЗПЕКОВОЇ СИТУАЦІЇ, НАВЧАННЯ УМІНЬ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА САМОДОПОМОГИ, НАДАННЯ ЕКСТРЕНОЇ ДОПОМОГИ (ПРОТИПОЖЕЖНОЇ, МЕДИЧНОЇ ТОЩО) (%)

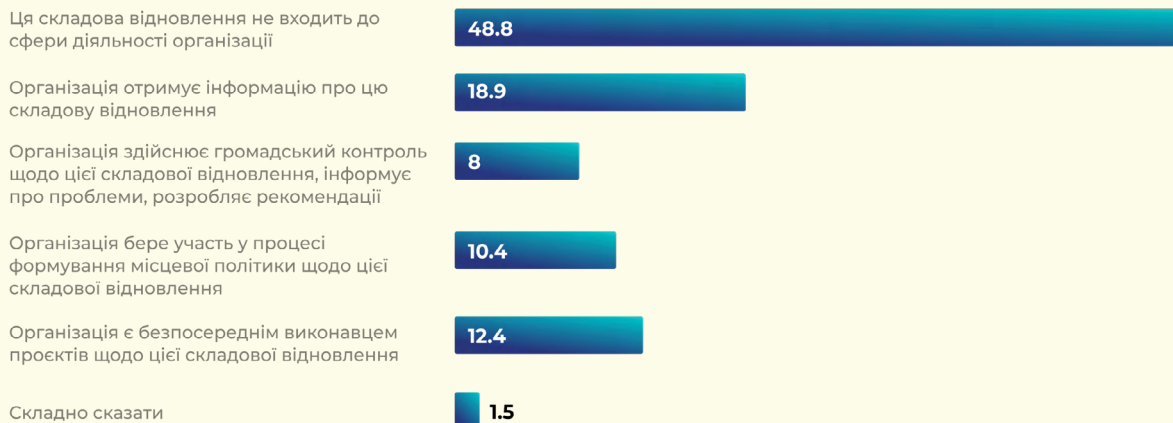

Рисунок 14. Рівень участі ОГС за складовою «організація та підтримка безпеки в ТГ»

Макрорегіональний розподіл відповідей респондентів засвідчив трохи вищий рівень участі ОГС із прифронтових територій у заходах з організації безпеки та її підтримки в ТГ. Середній бал залученості у макрорегіоні становить 2,39 (табл. 16).

ТАБЛ. 16. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ РІВНЯ ЗАЛУЧЕНОСТІ ОГС У РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ УКРИТТІВ ТОЩО, БЕЗПЕЧНИХ ПРОСТОРІВ, СИСТЕМ ОПОВІЩЕННЯ, ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ ТА МОНІТОРИНГУ БЕЗПЕКОВОЇ СИТУАЦІЇ, НАВЧАННЯ УМІНЬ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА САМОДОПОМОГИ, НАДАННЯ ЕКСТРЕНОЇ ДОПОМОГИ

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗ- ПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації (%)	36,5	51,1	55,9
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення (%)	19,2	17,8	20,3
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації (%)	9,6	7,8	6,8
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення (%)	15,4	8,9	8,5
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення (%)	17,3	13,3	6,8
Складно сказати (%)	1,9	1,1	1,7
РАЗОМ (%)	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	2,39	2,02	1,82

Попри те, що частка організацій, які займаються безпековими питаннями, є відносно невеликою (і тому середній бал участі також є невисоким), насправді тема не перебуває поза увагою ОГС. Йдеться про доволі специфічний напрям діяльності, яким не можуть займатися всі ОГС. Втім, майже на кожній фокус-групі були організації, для яких безпекові питання в ТГ – один із ключових напрямків роботи (на прифронтових територіях таких, звісно, було більше).

Участь ОГС у відновленні функціонування інституцій

Порівняно з попередніми складовими відновлення та відбудови ТГ, рівень участі ОГС у заходах, пов'язаних з функціонуванням інституцій, є дещо вищим. Чимало організацій беруть участь у проєктах з навчання, консультування, надання обладнання, протидії корупції, просування доброчесності, прозорості та підзвітності, розвитку цифровізації, налагодження управлінських процесів у органах місцевого самоврядування, закладах та комунальних установах (рис. 15). Середній бал дорівнює 2,48, що відповідає **помірно низькому рівню** участі ОГС у заходах із відновлення та підтримки функціонування інституцій ТГ (втім, цей показник фактично на межі із **помірно високим рівнем**).

ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПІДТРИМКА (НАВЧАННЯ, КОНСУЛЬТУВАННЯ, НАДАННЯ ОБЛАДНАННЯ ТОЩО) ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ, КОМУНАЛЬНИХ УСТАНОВ, ЗАКЛАДІВ, УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ, ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ ТА ПРОСУВАННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ, ПРОЗОРОСТІ ТА ПІДЗВІТНОСТІ, РОЗВИТОК ЦИФРОВІЗАЦІЇ РІЗНИХ ПРОЦЕСІВ (%)

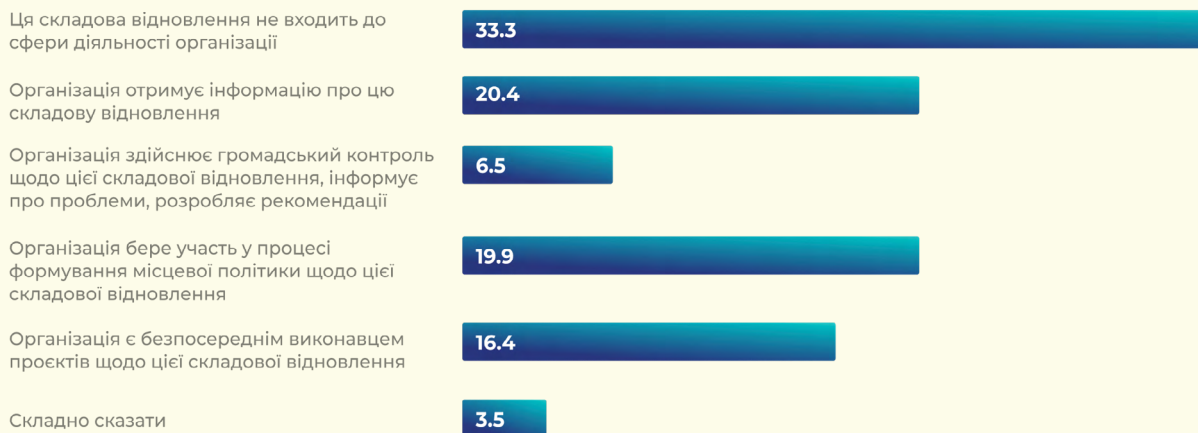

Рисунок 15. Рівень участі ОГС за складовою «відновлення та підтримка функціонування інституцій»

Макрорегіональний розподіл свідчить, що ОГС із прифронтових територій демонструють **помірно високий рівень** залученості до заходів із відновлення та підтримки функціонування інституцій (2,8), а ОГС з умовно безпечного центру впритул наближаються до цього рівня (2,46) (табл. 17).

ТАБЛ. 17. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ РІВНЯ ЗАЛУЧЕНОСТІ ОГС У ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПІДТРИМКУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ, КОМУНАЛЬНИХ УСТАНОВ, ЗАКЛАДІВ, УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ, ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ ТА ПРОСУВАННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ, ПРОЗОРОСТІ ТА ПІДЗВІТНОСТІ, РОЗВИТОК ЦИФРОВІЗАЦІЇ РІЗНИХ ПРОЦЕСІВ

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації (%)	19,2	35,6	42,4
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення (%)	25,0	17,8	20,3
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації (%)	11,5	5,6	3,4
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення (%)	28,8	20	11,9
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення (%)	11,5	16,7	20,3
Складно сказати (%)	3,8	4,4	1,7
РАЗОМ (%)	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	2,80	2,46	2,29

Загалом такий формат роботи, як допомога у функціонуванні інституцій, є одним з найбільш знайомих і зрозумілих для багатьох ОГС. Чимало із учасників фокус-групових інтерв'ю зазначали, що мають безпосередній досвід реалізації такого штибу проєктів. Але їхня успішність значною мірою залежить від готовності органів державної влади та місцевого самоврядування, комунальних підприємств, установ та закладів до співпраці. Водночас війна, попри значне зростання внеску ОГС у підтримку ТГ, не сприяла подоланню наявних бар'єрів у взаємодії між владою та громадянським суспільством:

«З воєнним станом, який діє в країні, механізми залучення громади до діалогу, скажімо, дещо нівельовані. На законодавчому рівні є достатньо механізмів залучення громадськості до вироблення рішень. І для того, щоб громадські організації отримували фінансування, і для того, щоб моніторили діяльність органів влади, і для того, щоб проводили адвокаційні кампанії. Чинне законодавство все це забезпечує. Але цю роботу треба поновити та актуалізувати; я думаю, це вже буде після скасування військового стану». (Представниця ОГС із Полтавської області, макрорегіон «умовно безпечний центр»).

Участь ОГС у відновленні економічної активності

Через те, що більше половини опитаних організацій жодним чином не долучені до відновлення економічної активності, середній бал участі за цією складовою є невисоким і становить 2,1 (що відповідає **помірно низькому рівню**). Але водночас близько 15% ОГС стверджують, що є безпосередніми виконавцями проєктів щодо відновлення раніше створених бізнесів, започаткування нових бізнес-ініціатив, навчання нових професій, підприємницької діяльності, економічної просвіти населення, створення робочих місць, надання допомоги домогосподарствам у провадженні економічної активності тощо (рис. 16). Ще майже 13% долучаються до процесу формування місцевої політики у цій сфері.

ВІДНОВЛЕННЯ РАНІШЕ СТВОРЕНИХ БІЗНЕСІВ, ЗАПОЧАТКУВАННЯ НОВИХ БІЗНЕС-ІНІЦІАТИВ, НАВЧАННЯ НОВИХ ПРОФЕСІЙ, ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЕКОНОМІЧНОЇ ПРОСВІТИ НАСЕЛЕННЯ, СТВОРЕННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ, НАДАННЯ ДОПОМОГИ ДОМОГОСПОДАРСТВАМ У ПРОВАДЖЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ ТОЩО (%)

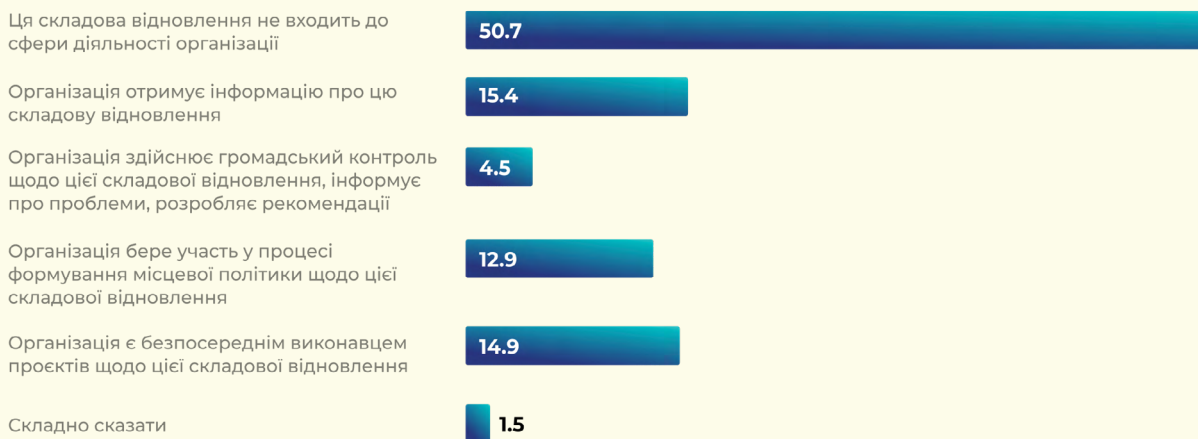

Рисунок 16. Рівень участі ОГС за складовою «відновлення економічної активності»

Макрорегіональний розподіл не виявив суттєвих відмінностей у рівнях залученості з відновлення економічної активності у ТГ – на усіх територіях простежується **помірно низький рівень** (табл. 18).

ТАБЛ. 18. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ РІВНЯ ЗАЛУЧЕНОСТІ ОГС У ВІДНОВЛЕННЯ РАНІШЕ СТВОРЕНИХ БІЗНЕСІВ, ЗАПОЧАТКУВАННЯ НОВИХ БІЗНЕС-ІНІЦІАТИВ, НАВЧАННЯ НОВИХ ПРОФЕСІЙ, ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЕКОНОМІЧНУ ПРОСВІТУ НАСЕЛЕННЯ, СТВОРЕННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ, НАДАННЯ ДОПОМОГИ ДОМОГОСПОДАРСТВАМ У ПРОВАДЖЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ ТОЩО

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації (%)	38,5	54,4	55,9
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення (%)	23,1	15,6	8,5

Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації (%)	5,8	3,3	5,1
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення (%)	17,3	11,1	11,9
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення (%)	11,5	14,4	18,6
Складно сказати (%)	3,8	1,1	0,0
РАЗОМ (%)	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	2,27	2	2,1

Відносно невисокий середній бал за результатами кількісного дослідження можна пояснити тим, що відновлення економічної активності є фаховою, спеціалізованою сферою діяльності. Займається нею невелика частина громадського сектору. Але це є важливим напрямком у роботі ОГС.

Перспектива полягає не стільки в тому, щоб залучити до економічного відновлення більше організацій, скільки у підвищенні результативності подібних ініціатив. Важливою характеристикою цього напрямку є також принципова можливість точної оцінки досягнутих результатів. Одразу можна побачити, скільки людей було працевлаштовано, скільки відкрили власну справу чи здобули нові професійні навички:

«Ми протягом чотирьох місяців вели бізнес-школу для жінок ВПО. Було близько 30-ти учасниць, конкретно проводили щотижня зустрічі по чотири години. Основи підприємницької діяльності, як вести бухгалтерський облік тощо. Залучали досвічених тренерів, представників успішного бізнесу в нашій громаді, представників ОМС. Після завершення 12 одразу відкрили свій бізнес. З цих 12 учасниць три між собою здружилися. Вони створили спільний бізнес. Одна з них тепер працює манікюрницею, друга – перукаркою. Вони не були знайомі раніше, познайомилися тут, у бізнес-школі». (Представниця ОГС із Київської області, макрорегіон «умовно безпечний центр (опора)»).

Участь ОГС у відновленні навколишнього середовища

Переважає більшість опитаних ОГС (61,7%) не мають відношення до проєктів з відновлення **навколишнього середовища** в ТГ (рис. 17). Лише 7,5% організацій-респондентів є безпосередніми виконавцями проєктів щодо відновлення зруйнованих, знищених екосистем, екологічного моніторингу, збереження та розвитку природоохоронних територій, об'єктів, впровадження «зелених» рішень у процес відбудови, відновлення. Близько 8,5% опитаних беруть участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення. Середній бал залученості становить 1,79, що свідчить про **помірно низький рівень** участі ОГС у заходах з відновлення навколишнього середовища.

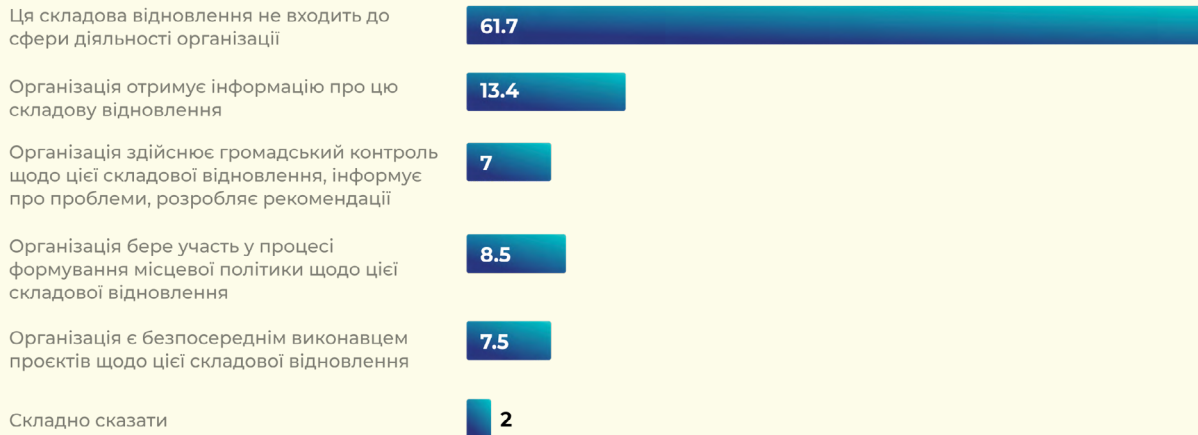
ВІДНОВЛЕННЯ ЗРУЙНОВАНИХ, ЗНИЩЕНИХ ЕКОСИСТЕМ, ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ, ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ, ОБ'ЄКТІВ, ВПРОВАДЖЕННЯ «ЗЕЛЕНИХ» РІШЕНЬ У ПРОЦЕС ВІДБУДОВИ, ВІДНОВЛЕННЯ (%)

Рисунок 17. Рівень участі ОГС за складовою «відновлення навколишнього середовища»

Макрорегіональний розподіл засвідчив, що ОГС прифронтових територій дещо більше залучені до участі у відновленні за цим параметром (середній бал становить 2,04). Натомість умовно безпечний центр (опора) та умовно безпечний тил демонструють **дуже низький рівень** участі – середній бал становить відповідно 1,68 та 1,72. (табл. 19).

ТАБЛ. 19. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ РІВНЯ ЗАЛУЧЕНОСТІ ОГС У ВІДНОВЛЕННЯ ЗРУЙНОВАНИХ, ЗНИЩЕНИХ ЕКОСИСТЕМ, ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ, ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ, ОБ'ЄКТІВ, ВПРОВАДЖЕННЯ «ЗЕЛЕНИХ» РІШЕНЬ У ПРОЦЕС ВІДБУДОВИ, ВІДНОВЛЕННЯ

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації (%)	46,2	66,7	67,8
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення (%)	19,2	12,2	10,2
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації (%)	13,5	6,7	1,7
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення (%)	13,5	5,6	8,5
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення (%)	3,8	7,8	10,2

Складно сказати (%)	3,8	1,1	1,7
РАЗОМ (%)	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	2,04	1,68	1,72

Загалом екологічна тематика перебуває на периферії діяльності ОГС в контексті відновлення та відбудови ТГ. Скоріше за все, це пояснюється тим, що, з одного боку, через війну знизилася увага до таких питань, як енергоефективність, захист навколишнього середовища, рециклінг, вирішення проблем міських звалищ та побутових відходів. З іншого боку, в громадському секторі є розуміння того, що війна сама собою є найбільшою екологічною катастрофою, наслідки якої доведеться долати протягом десятиліть.

Участь у заходах із відновлення соціальних зв'язків та згуртування в ТГ

Варто звернути увагу на те, що за складовою «участь у відновленні соціальних зв'язків та згуртування» опитані ОГС демонструють чи не найвищий рівень залученості (81,1%) порівняно з іншими складовими (рис. 18). Лише 18,9% опитаних ОГС зазначили, що не мають відношення до цієї діяльності. Натомість третина ОГС є безпосередніми виконавцями проектів з інтеграції ВПО та реінтеграції ветеранів у ТГ, заходів соціального згуртування, налагодження діалогового механізму в територіальній громаді, залучення жителів до управління місцевими справами, відновлення комунікації та довіри між громадянами та владою, психосоціальної підтримки людей, а чверть – беруть участь у процесі формування місцевої політики з цих питань. Середній бал дорівнює 3,05, що свідчить про **помірно високий рівень** участі ОГС у заходах із відновлення соціальних зв'язків та згуртування у ТГ.

ІНТЕГРАЦІЯ ВПО ТА РЕІНТЕГРАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ ДО ЖИТТЯ В ГРОМАДІ, ЗАХОДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗГУРТУВАННЯ, НАЛАГОДЖЕННЯ ДІАЛОГОВОГО МЕХАНІЗМУ В ГРОМАДІ, ЗАЛУЧЕННЯ ЖИТЕЛІВ ДО УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ СПРАВАМИ, ВІДНОВЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ ТА ДОВІРИ МІЖ ГРОМАДЯНАМИ ТА ВЛАДОЮ, ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ЛЮДЕЙ (%)

Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації

18.9

Організація отримує інформацію про цю складову відновлення

14.9

Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації

7.5

Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення

24.4

Організація є безпосереднім виконавцем проектів щодо цієї складової відновлення

33.3

Складно сказати

1

Рисунок 18. Рівень участі ОГС за складовою «відновлення соціальних зв'язків»

Дослідження не виявило значущих макрорегіональних відмінностей рівня залученості у заходи з відновлення соціальних зв'язків та згуртування в ТГ (табл. 20).

ТАБЛ. 20. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ РІВНЯ ЗАЛУЧЕНОСТІ ОГС В ІНТЕГРАЦІЮ ВПО ТА РЕІНТЕГРАЦІЮ ВЕТЕРАНІВ ДО ЖИТТЯ У ГРОМАДІ, ЗАХОДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗГУРТУВАННЯ, НАЛАГОДЖЕННЯ ДІАЛОГОВОГО МЕХАНІЗМУ В ГРОМАДІ, ЗАЛУЧЕННЯ ЖИТЕЛІВ ДО УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ СПРАВАМИ, ВІДНОВЛЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ ТА ДОВІРИ МІЖ ГРОМАДЯНАМИ ТА ВЛАДОЮ, ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ЛЮДЕЙ

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації (%)	5,8	27,8	16,9
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення (%)	19,2	11,1	16,9
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації (%)	13,5	4,4	6,8
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення (%)	21,2	25,6	25,4
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення (%)	36,5	31,1	33,9
Складно сказати (%)	3,8	0	0
РАЗОМ (%)	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	3,15	2,9	3,08

Варто підкреслити, що саме цю роботу – відновлення соціальних зв'язків і згуртування – багато організацій вважають своєю справжньою місією (тоді як надання, розподіл гуманітарної допомоги вважають тимчасовою реакцією на виклики війни). Саме в цій діяльності представники ОГС відчують найбільше натхнення та суспільну значущість своєї роботи. Водночас така активність не завжди належно розуміється чи підтримується з боку жителів ТГ. Чимало бенефіціарів не сприймають подібні ініціативи як пріоритетні або не усвідомлюють їхнього значення для стійкості та згуртованості ТГ.

«Спостерігається трохи збільшення рівня згуртованості та довіри внаслідок роботи організацій. Але є певною мірою таке споживацьке ставлення з боку мешканців щодо громадських організацій. Якщо ви проведете класний захід із майстер-класами, запросите класних спікерів, започаткуєте якісь просвітницькі акції, але водночас ви не даєте гуманітарної допомоги, то там прийде декілька десятків мешканців. А якщо це продуктові набори – чим безпосередньо ми займалися впродовж 2022 року – то це стоятиме черга декілька сотень людей». (Представниця ОГС із Кіровоградської області, макрорегіон «умовно безпечний центр (опора)»).

Участь ОГС у заходах із відновлення доступу жителів до різного виду послуг

Про вагому залученість до такої складової відбудови, як відновлення доступності **різного виду послуг** у ТГ, свідчить те, що лише близько п'ятої частини (21,9%) опитаних ОГС зазначили, що не мають відношення до неї (рис. 19). Натомість виявилось, що 26,9% ОГС є безпосередніми виконавцями проєктів із відновлення доступності різного виду послуг для жителів у ТГ, зокрема, медичних, освітніх, культурних, соціальних, житлово-комунальних, адміністративних тощо, а 20,9% – беруть участь у процесі формування місцевої політики у цій сфері. Середній бал дорівнює 2,85, що свідчить про **помірно високий рівень** участі ОГС у заходах з відновлення доступності послуг у ТГ.

ВІДНОВЛЕННЯ ДОСТУПУ ГРОМАДЯН ДО РІЗНОГО ВИДУ ПОСЛУГ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ: МЕДИЧНІ, ОСВІТНІ, КУЛЬТУРНІ, СОЦІАЛЬНІ, ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ, АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ ТОЩО (%)

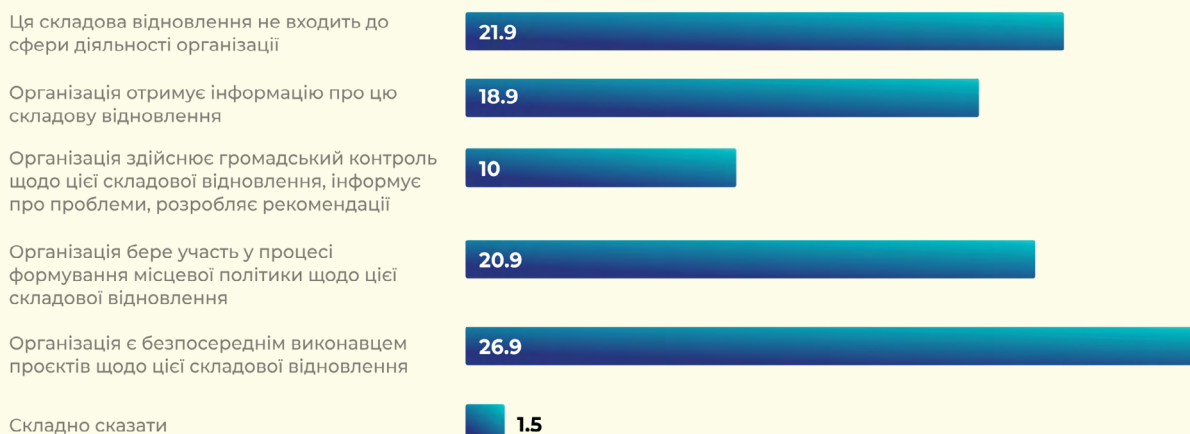

Рисунок 19. Рівень участі ОГС за складовою «відновлення доступності послуг»

Макрорегіональний розподіл не виявив суттєвих відмінностей у рівнях залученості з відновлення доступності різного виду послуг у ТГ (табл. 21).

ТАБЛ. 21. МАКРОРЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ РІВНЯ ЗАЛУЧЕНОСТІ ОГС У ВІДНОВЛЕННЯ ДОСТУПУ ГРОМАДЯН ДО РІЗНОГО ВИДУ ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ: МЕДИЧНІ, ОСВІТНІ, КУЛЬТУРНІ, СОЦІАЛЬНІ, ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ, АДМІНІСТРАТИВНІ ПОСЛУГИ ТОЩО

	МАКРОРЕГІОН		
	ПРИФРОНТОВІ ТЕРИТОРІЇ	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ЦЕНТР (ОПОРА)	УМОВНО БЕЗПЕЧНИЙ ТИЛ
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації (%)	15,4	23,3	25,4
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення (%)	23,1	18,9	15,3
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації (%)	11,5	7,8	11,9

Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення (%)	19,2	20	23,7
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення (%)	26,9	28,9	23,7
Складно сказати (%)	3,8	1,1	0
РАЗОМ (%)	100	100	100
Середній бал за 4-бальною шкалою	2,9	2,83	2,81

Загалом відновлення доступу до різного виду послуг є однією з найширших тем для діяльності ОГС і водночас однією з найбільш практичних та помітних справ для жителів ТГ. У цій сфері ОГС добре інтегровані у процеси відновлення та відбудови, активно співпрацюють з органами місцевого самоврядування, реалізують партнерські проєкти, підтримують комунальні установи, заклади та допомагають відновлювати доступність соціальних, освітніх, медичних послуг для різних груп населення. Однак залишається ще один важливий вимір – власне, участь громадян, для яких це все робиться. Роль жителів ТГ є ще надто далекою від того, щоб їм стати рівноправними партнерами у цьому діалозі:

«Попри те, що надворі 25-й рік, у мене загальне враження, що за громадську участь треба ще боротися. Не буду казати, в якій конкретно громаді, але у нас був проєкт, де ми вчили місцеву громадськість відстоювати свої інтереси, щоб вони враховувалися під час, зокрема, відновлення та планування майбутнього розвитку. Ми так відпрацювали половину проєкту. Все дуже добре, голові громади наче подобається. Але коли він побачив, що ми вчимо місцевих працювати, так би мовити, з владою, то запитав: – Що ви нам тут воду каламутите?» (Представник ОГС із Київської області, макрорегіон «умовно безпечний центр (опора)»).

ВИСНОВКИ

Роль сектору ОГС у процесах відновлення та відбудови територіальних громад є вагомим і значущим. Залученість ОГС має позитивну динаміку та розширюється, охоплюючи дедалі більше напрямів у підтримці територіальних громад.

ОГС демонструють **помірно високий рівень стійкості** за забезпеченістю та достатністю у них тією чи іншою мірою **людських, експертних та комунікативних ресурсів**. Водночас більшість ОГС найвищу оцінку надає забезпеченості саме комунікативними ресурсами – тобто тими, що пов'язані зі спілкуванням та взаємодією з жителями територіальних громад, лідерами громадської думки, органами місцевого самоврядування, місцевими підприємцями, а також іншими громадськими й благодійними організаціями.

Водночас, попри відносно позитивні оцінки забезпеченості людськими ресурсами, значна частина ОГС висловлює занепокоєння через нестачу фахівців, здатних і готових працювати в умовах високого навантаження та значної нестабільності.

Натомість стійкість ОГС у розрізі забезпеченості та достатності **фінансових, матеріально-технічних ресурсів** перебуває на **помірно низькому рівні**. ОГС із макрорегіону «умовно безпечний центр (опора)» засвідчують навіть дуже низький рівень стійкості за показником забезпеченості саме фінансовими ресурсами. Водночас ОГС із прифронтових територій навпаки засвідчують порівняно з ОГС з інших макрорегіонів помірно високий рівень забезпеченості матеріально-технічними ресурсами.

Враховуючи важливість достатності в ОГС фінансових ресурсів та поточний рівень стійкості за цим показником, необхідно звернути увагу на **диверсифікацію джерел фінансування**. І тут слід констатувати, що продовжує ключову роль відігравати фінансування саме за рахунок коштів міжнародних та іноземних донорів. Хоча частка приватних коштів громадян України (донатів фізичних осіб) також є помітною, про що не скажеш відносно такого джерела, як публічні кошти (державний та місцеві бюджети).

Дослідження виявило, що ОГС із макрорегіону «умовно безпечний тил» демонструють більшу диверсифікацію джерел фінансування, вищий рівень автономності. Тут ОГС значно частіше поєднують донорську допомогу з іншими джерелами – коштами місцевих бюджетів, членськими внесками, пожертвами громадян, доходами від власної діяльності.

У процесах відновлення та відбудови ТГ за такими складовими, як організація та підтримання **безпеки** в ТГ, відновлення та підтримання **функціонування інституцій**, доступність послуг, відновлення та зміцнення **соціальних зв'язків, згуртованості та залучення**, ОГС представлені найбільше. Водночас рівень участі ОГС у цих сферах процесу відновлення та відбудови ТГ різний. **Помірно високий рівень участі** ОГС спостерігається у процесах, пов'язаних із відновленням доступності різних послуг для жителів ТГ (медичних, освітніх, культурних, соціальних, адміністративних тощо), а також зі зміцненням соціальної згуртованості, розвитком різних форм участі жителів в управлінні місцевими справами, відновленням комунікації між органами місцевого самоврядування та громадянами, психосоціальною підтримкою людей. Причому більше половини ОГС долучені до формування публічної політики з цих питань, а також впроваджують відповідні проєкти з цієї тематики в ТГ.

Значно менше ОГС залучені до таких складових відновлення, як оцінка шкоди та обсягу збитків, завданих ТГ бойовими діями, відповідних потреб ТГ, відновлення інфраструктури, економічної активності, навколишнього середовища. Відповідно й рівень участі ОГС за цими складовими є помірно низьким, а у випадку із «відновленням інфраструктури» – дуже низьким.

ОГС із прифронтових територій реалізують більшу кількість проєктів, мають ширший спектр діяльності, порівняно кращий рівень матеріально-технічної забезпеченості. Це, своєю чергою, дає їм можливості бути більш залученими у процеси відновлення та відбудови ТГ. За всіма їхніми складовими ОГС із прифронтових територій є лідерами за рівнем участі порівняно з ОГС з інших макрорегіонів. А в межах оцінки рівня стійкості прифронтові регіони за величезного дефіциту людських ресурсів посіли перші місця за двома важливими показниками: достатність фінансових та матеріально-технічних ресурсів фінансування.

Загалом рівень як стійкості, так і участі ОГС у процесах відновлення та відбудови ТГ характеризується певною помірністю, незалежно від інтенсивності – низької чи високої. Хоча відмінною від цього є ситуація з участю ОГС у відновленні інфраструктури в ТГ, де рівень участі ОГС є дуже низьким.

ДОДАТОК.

ОДНОМІРНИЙ РОЗПОДІЛ ВІДПОВІДЕЙ РЕСПОНДЕНТІВ

S2. Оберіть, будь ласка, варіант, що найкраще описує ваш статус

	n	%
Громадська організація	175	87,1
Громадська спілка	7	3,5
Благодійна організація	19	9,5
ЗАГАЛОМ	201	100

S3. Коли ваша організація була зареєстрована як юридична особа?

	n	%
До липня 2024 року	201	100
Після липня 2024 року	0	0
Відмова, складно відповісти	0	0
ЗАГАЛОМ	201	100

S4. Якою є ваша посада, роль в організації

	n	%
Керівна посада (керівник / керівниця, заступник / заступниця керівника)	182	90,5
Менеджер/-ка напряму, програми, проєкту	16	8
Фахівець, спеціаліст, консультант	3	1,5
ЗАГАЛОМ	201	100

S5. Чи впроваджує / реалізує ваша організація проєкти безпосередньо в територіальних громадах?

	n	%
Так	201	100
Ні	0	0
ЗАГАЛОМ	201	100

S6. У якій області зареєстрована ваша організація?

	n	%
Вінницька область	11	5,5
Волинська область	2	1
Дніпропетровська область	17	8,5
Донецька область	8	4
Житомирська область	5	2,5
Закарпатська область	3	1,5

Запорізька область	6	3
Івано-Франківська область	10	5
Київська область	11	5,5
м. Київ	35	17,4
Кіровоградська область	11	5,5
Львівська область	11	5,5
Миколаївська область	9	4,5
Одеська область	2	1
Полтавська область	4	2
Рівненська область	7	3,5
Сумська область	1	0,5
Тернопільська область	6	3
Харківська область	15	7,5
Херсонська область	3	1,5
Хмельницька область	6	3
Черкаська область	7	3,5
Чернівецька область	3	1,5
Чернігівська область	8	4
ЗАГАЛОМ	201	100

Розподіл за макрорегіонами

	n	%
Прифронтові території	52	25,9
Умовно безпечний центр (опора)	90	44,8
Умовно безпечний тил	59	29,4
ЗАГАЛОМ	201	100

1. У яких областях розташовані територіальні громади, в якій ваша організація впроваджує / реалізує проекти?

	n	%
Вінницька область	21	10,4
Волинська область	12	6
Дніпропетровська область	32	15,9
Донецька область	12	6
Житомирська область	15	7,5
Закарпатська область	11	5,5
Запорізька область	16	8
Івано-Франківська область	22	10,9
Київська область	35	17,4
м. Київ	32	15,9
Кіровоградська область	23	11,4

Луганська область	3	1,5
Львівська область	27	13,4
Миколаївська область	22	10,9
Одеська область	20	10,0
Полтавська область	21	10,4
Рівненська область	15	7,5
Сумська область	20	10
Тернопільська область	13	6,5
Харківська область	32	15,9
Херсонська область	15	7,5
Хмельницька область	12	6
Черкаська область	16	8
Чернівецька область	12	6
Чернігівська область	22	10,9
ЗАГАЛОМ	201	100

2. Скільки проєктів у територіальних громадах реалізувала (або ще здійснює) ваша організація впродовж останніх трьох років? Реалізація проєктів у територіальних громадах означає, що саме організація-респондент є розробником цього проєкту і забезпечила його

	n	%
Один проєкт	27	13,4
Два проєкти	21	10,4
Три-п'ять проєктів	62	30,8
Шість-десять проєктів	38	18,9
Одинадцять-двадцять проєктів	30	14,9
Більше двадцяти проєктів	23	11,4
ЗАГАЛОМ	201	100

3. Якою діяльністю займалася (або займається) ваша організація в межах проєктів у територіальних громадах?

	n	%
Гуманітарна допомога / гуманітарне реагування на деокупованих та прифронтових територіях (доставка та розподіл продовольчих та непродовольчих товарів, евакуація населення, надання засобів для існування тощо)	49	24,4
Надання допомоги (підтримка, реабілітація тощо) особам зі статусом «учасник бойових дій», «ветеран війни», «особа з інвалідністю внаслідок війни», «сім'я загиблого (померлого) ветерана війни та член сім'ї загиблого (померлого) захисника чи захисниці України»	35	17,4
Надання допомоги (окрім гуманітарної) соціально вразливим групам населення (ВПО, особи з інвалідністю, жертви російської агресії тощо)	67	33,3
Правова допомога населенню, захист прав людини	38	18,9

Відновлення зруйнованих, пошкоджених інфраструктури та житла, ремонт і розвиток інфраструктури територіальної громади	17	8,5
Навчання (тренінги), консультації, поширення інформації, просвітницька діяльність	117	58,2
Надання послуг (зокрема, соціальні послуги, послуги із психосоціальної підтримки тощо)	58	28,9
Аналітика, дослідження, експертна підтримка, розроблення проєктів нормативно-правових актів, консалтинг	38	18,9
Громадський моніторинг, громадська експертиза процесів відновлення та відбудови	23	11,4
Діяльність щодо забезпечення соціальної взаємодії (заходи культурологічного, спортивного спрямування, психоемоційної підтримки, соціального згуртування тощо)	91	45,3
Діяльність із вирішення екологічних проблем (захист навколишнього середовища, тварин)	22	10,9
Надання субгрантів іншим місцевим ОГС та ініціативним групам громадян	8	4
Нічого з перерахованого	2	1

Примітка. Сума відсотків перевищує 100%, оскільки респондент міг обрати кілька варіантів відповіді.

4–8. Оцініть, будь ласка, наявність у вашої організації необхідних ресурсів для реалізації проєктів та заходів щодо відбудови територіальної громади.

4. Кваліфіковані співробітники, волонтери, експерти та інші особи, які працюють або співпрацюють з ОГС

	n	%
Повністю вистачає	41	20,4
Скоріше вистачає	82	40,8
Скоріше не вистачає	60	29,9
Зовсім не вистачає	16	8
Складно сказати	2	1
ЗАГАЛОМ	201	100

5. Кошти, отримані з різних джерел, зокрема фінансування з державного та місцевих бюджетів, гранти приватних донорів, членські внески, програми МТД тощо, які ОГС використовують для реалізації своїх цілей та програм

	n	%
Повністю вистачає	9	4,5
Скоріше вистачає	29	14,4
Скоріше не вистачає	96	47,8
Зовсім не вистачає	57	28,4
Складно сказати	10	5
ЗАГАЛОМ	201	100

6. Приміщення, інфраструктура, транспорт, обладнання, програмне забезпечення тощо

	n	%
Повністю вистачає	19	9,5
Скоріше вистачає	59	29,4
Скоріше не вистачає	77	38,3
Зовсім не вистачає	40	19,9
Складно сказати	6	3
ЗАГАЛОМ	201	100

7. Необхідні знання, експертизи у сфері, в якій ви працюєте в контексті відновлення / відбудови

	n	%
Повністю вистачає	42	20,9
Скоріше вистачає	104	51,7
Скоріше не вистачає	41	20,4
Зовсім не вистачає	9	4,5
Складно сказати	5	2,5
ЗАГАЛОМ	201	100

8. Комунікація з жителями територіальної громади, з місцевою владою, з місцевим бізнесом, з місцевими медіа, лідерами громадської думки

	n	%
Повністю вистачає	55	27,4
Скоріше вистачає	96	47,8
Скоріше не вистачає	38	18,9
Зовсім не вистачає	7	3,5
Складно сказати	5	2,5
ЗАГАЛОМ	201	100

9–16. Оцініть, будь ласка, рівень залученості вашої ОГС у заходи із відновлення територіальної громади**9.** Оцінювання шкоди, заподіяної бойовими діями (об'єктам житлової нерухомості, об'єктам громадського призначення соціальної сфери тощо), відстеження потреб різних соціальних груп та представництво інтересів таких груп

	n	%
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації	111	55,2
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення	40	19,9
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації	17	8,5
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення	20	10

Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення	8	4,0
Складно сказати	5	2,5
ЗАГАЛОМ	201	100

- 10.** Відбудова житлового фонду, відновлення та реконструкція критичної інфраструктури (електро-, водо-, теплопостачання), дорожньо-транспортної інфраструктури, інженерних мереж, соціально-культурної інфраструктури

	n	%
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації	127	63,2
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення	30	14,9
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації	17	8,5
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення	10	5
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення	13	6,5
Складно сказати	4	2,0
ЗАГАЛОМ	201	100

- 11.** Розвиток інфраструктури укриттів тощо, безпечних просторів, систем оповіщення, засобів контролю та моніторингу безпекової ситуації, навчання умінь домедичної допомоги та самопомоги, надання екстреної допомоги (протипожежної, медичної тощо)

	n	%
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації	98	48,8
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення	38	18,9
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації	16	8
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення	21	10,4
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення	25	12,4
Складно сказати	3	1,5
ЗАГАЛОМ	201	100

- 12.** Відновлення та підтримка (навчання, консультування, надання обладнання тощо) функціонування органів місцевого самоврядування, органів самоорганізації населення, комунальних установ, закладів, управлінських процесів, протидія корупції та просування доброчесності, прозорості та підзвітності, розвиток цифровізації різних процесів

	n	%
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації	67	33,3
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення	41	20,4

Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації	13	6,5
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення	40	19,9
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення	33	16,4
Складно сказати	7	3,5
ЗАГАЛОМ	201	100

- 13.** Відновлення раніше створених бізнесів, започаткування нових бізнес-ініціатив, навчання нових професій, підприємницької діяльності, економічна просвіта населення, створення робочих місць, надання допомоги домогосподарствам у провадженні економічної активності тощо

	n	%
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації	102	50,7
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення	31	15,4
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації	9	4,5
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення	26	12,9
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення	30	14,9
Складно сказати	3	1,5
ЗАГАЛОМ	201	100

- 14.** Відновлення зруйнованих, знищених екосистем, екологічний моніторинг, збереження та розвиток природоохоронних територій, об'єктів, впровадження «зелених» рішень у процес відбудови, відновлення

	n	%
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації	124	61,7
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення	27	13,4
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації	14	7
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення	17	8,5
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення	15	7,5
Складно сказати	4	2
ЗАГАЛОМ	201	100

- 15.** Інтеграція ВПО та реінтеграція ветеранів до життя у громаді, заходи соціального згуртування, налагодження діалогового механізму в громаді, залучення жителів до управління місцевими справами, відновлення комунікації та довіри між громадянами та владою, психосоціальна підтримка людей

	n	%
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації	38	18,9

Організація отримує інформацію про цю складову відновлення	30	14,9
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації	15	7,5
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення	49	24,4
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення	67	33,3
Складно сказати	2	1
ЗАГАЛОМ	201	100

16. Відновлення доступу громадян до різного виду послуг у територіальній громаді: медичні, освітні, культурні, соціальні, житлово-комунальні послуги, адміністративні послуги тощо

	n	%
Ця складова відновлення не входить до сфери діяльності організації	44	21,9
Організація отримує інформацію про цю складову відновлення	38	18,9
Організація здійснює громадський контроль щодо цієї складової відновлення, інформує про проблеми, розробляє рекомендації	20	10
Організація бере участь у процесі формування місцевої політики щодо цієї складової відновлення	42	20,9
Організація є безпосереднім виконавцем проєктів щодо цієї складової відновлення	54	26,9
Складно сказати	3	1,5
ЗАГАЛОМ	201	100

17. Назвіть джерела фінансування реалізованих вашою організацією проєктів із відновлення та відбудови територіальних громад за останні три роки

	n	%
Внески, пожертви (донати) громадян	83	41,3
Членські внески	45	22,4
Гранти програм міжнародної технічної допомоги	105	52,2
Фінансування з державного бюджету	10	5
Фінансування з місцевого бюджету	29	14,4
Доходи від власної діяльності	40	19,9
Інше	6	3
Відмова, складно відповісти	8	4

Примітка. Сума відсотків перевищує 100%, оскільки респондент міг обрати кілька варіантів відповіді.

ДЛЯ НОТАТОК

